



ESPAINIAKO ESTATUAK
ERREGIO EDO GUTXIENGOEN EUROPAKO ITUNA
EUSKARARI APLIKATZEAREN
BOSGARREN EBALUAZIOA

HIZKUNTZ ESKUBIDEEN
BEHATOKIA

OBSERVATORIO DE DERECHOS LINGÜÍSTICOS
OBSERVATOIRE DES DROITS LINGUISTIQUES
OBSERVATORY OF LINGUISTIC RIGHTS

EUSKARAREN GIZARTE ERAKUNDEEN
KONTSEILUA

Txostenaren estatistikak, ondorioak edo bestelako informazioa erabili nahi izatera, iturria aipatu, mesedez:

Hizkuntz Eskubideen Behatokia/Euskararen Gizarte Erakundearen Kontseilua , *Espainiako Estatuak Erregio edo Gutxiengoen Hizkuntzen Europako Ituna euskarari aplikatzearen bosgarren ebaluazioa*, Euskal Herria, 2018.

© Hizkuntz Eskubideen Behatokia

© Euskararen Gizarte Erakundearen Kontseilua

Marcelo Zelaieta 75
U3 eraik., 13. bul.
31014 Iruñea

1, Arsenal plaza
64 100 Baiona

Martin Ugalde Kultur Parkea
20140 Andoain

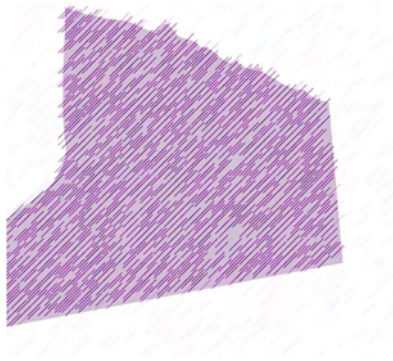
behatokia@behatokia.eus
kontseilua@kontseilua.eus

AURKIBIDEA

1.	SARRERA	5
2.	LAUGARREN EBALUAZIOAN MINISTROEN BATZORDEAK EGINDAKO GOMENDIOEN BALORAZIOA	11
3.	GURE GOMENDIOAK	21
4.	EUSKARA ESTATUKO ADMINISTRAZIO OROKORREAN	31
5.	EUSKARA EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOAN	47
6.	EUSKARA NAFARROAKO FORU KOMUNITATEAN	69



1. Sarrera



Euroitunaren 15. artikulua arabera, aldeek aldizka txostena aurkeztu beharko diote Europako Kontseiluko Idazkari Nagusiari Ituneko II. zatiari jarraikiz garatu diren politiken inguruan, eta III. zatitik bere egin dituzten xedapenak aplikatzeko hartutako neurriez. Horrela, Ituna indarrean jarri eta urte betera lehen txostena aurkeztu ondoren. Oraingoan, Estatuak bosgarren txostena aurkeztu du, 2014-2016 epealdiari dagokiona.

Hizkuntz Eskubideen Behatokia 2001eko ekainaren 26an sortu zen. Behatokiak gizarte eragile ugariren babesa jaso zuen hedabideen aurrean eginiko aurkezpenean, izan ere, Behatokia ez baita erakunde autonomoa.

Behatokia euskararen normalizazioaren alde diharduen erakunde-multzo handi batek eginiko hausnarketatik sortu zen. Erakunde horiek Euskararen aldeko Gizarte Eragileen Kontseilua eratu zuten, eta hortxe aurkituko dugu Behatokiaren sorreraren muina.

Bestalde, Kontseilua euskararen garapen osoa helburu duten hainbat eragileren bilgunea da. Euskararen aldeko eragileok elkarrekin jarduteko urrats historikoa egin zuten. Hasieratik bertatik jatorri eta ikuspegi desberdina duten eragileek osatu dute Kontseilua eta horixe da bere indargunerik handiena.

Kontseiluak euskararen alde lan egiten duen mugimenduaren muina hartzen du eta euskara euskal gizarte osoan normalizatzeko lankidetzaren dinamiken alde lan egiten du.

Kontseiluko kideen barne hausnarketek agerian jarri zuten gure hizkuntza komunitateak tresna bat behar zuela hizkuntza-eskubideen egoera hizkuntzaren lurralde osoan zertan den ikertzeko. Inolako gobernu edo administrazio erakunderen mende egongo ez zen erakunde bat, baina arestian aipatutako eragile guztien babesa izango zuena.

Horrela Behatokiak, besteak beste, urtero hizkuntzaren lurralde osoko hizkuntza-eskubideen egoeraren berri emango zuen txostena aurkezteko ardura hartu zuen. Aipatu diagnosiak bi helburu zituen; batetik, hizkuntza-komunitateko kideei egoeraren autopertzepziorako elementuak eskaintzea, eta bestetik, erakundeei eskubideen bermeak non huts egiten duen, eta ondorioz, non eragin behar duten jakiteko tresna eskaintzea.

Behatokiak informazio-iturri guztiz ez-ohikoan oinarrituz egiten du txostena, herritarren bizipenetan hain zuzen ere. Horretarako Behatokiak *Euskararen telefonoa* izeneko zerbitzua jarri zuen herritarren eskura, gertatu zaizkien eskubide urraketen berri helarazteko tresna.

Behatokiak urteko txostena prestatzeko datuak biltzeaz gain, hizkuntza-eskubideak urratu dituzten administrazio eta erakundeekin harremanetan

jartzen da kexen berri emateko eta berriz ere horrelakorik ez gertatzeko neurri eraginkorrak har ditzaten eskatzeko.

Zerbitzua abian jarri zenetik, Behatokiak 18.000 kexatik gora bideratu ditu, eta beraz, uste dugu, esku artean ditugun datuak oso baliagarriak direla hizkuntza-eskubideen inguruko balorazioak egiteko.

Horregatik, Euroitunaren aplikazioaren inguruko aurreko txostenetan egin genuen bezala, oraingoan ere Behatokiak gure lurraldeko herritarrek bizi izan dituzten egoera errealekin jantzi ditu baieztapen guztiak. Horrela. Euroituna aplikatzeko neurriei dagokienez, hartutako konpromisoaren eta betetze-mailaren artean dagoen jauzia egiaztatzen dute adibideok. Gure ustez, txosten honetan aurkezten ditugun agiriei eta kasuei, euskal hiztunen benetako egoerara, eta egunerokoan aurkitzen dituzten zailtasunetara gerturatzen lagunduko die, zalantzarik gabe, Adituen Batzordeko kideei.

Hala ere, argi utzi nahi dugu ez dela hori txosten hau egiteko erabili dugun bide bakarra. Behatokiak Estatuak eginiko txostena Kontseilua osatzen duten erakunde eta taldeekin kontrastatu du. Erakunde bakoitzari dagokion arloaren inguruan eginiko balorazioa eskuratu dio, hezkuntza, hedabideak, justizia, ... bakoitzak bere irakurketaren berri eman dezan.

Horrela bada, uste dugu txosten honetara ekarritako informazioak interes bikoitza duela; alde batetik, gertaera errealean berri eman dugu, eta bestetik, balorazioa eskaini duten erakunde eta taldeen iritzia kualifikatua bildu dugu

Gure fundazioaren estatus juridikoari dagokionez, hona Estatutuek diotena::

“Hizkuntz Eskubideen Behatokia” izenarekin fundazio bat sortu da. Fundazioa Nafarroako Zuzenbide Zibil Foraleko Konpilazioa arautzen duen 44 Legearen arabera sortu da edo Foru Berria delakoaren arabera eta Zerga erregimena eta patrozinio jarduerak arautzen dituen uztailaren 2ko 10/96 Legeak dioenaren mende jartzen da.

“Hizkuntz Eskubideen Behatokia Fundazioa” irabazi asmorik gabekoa da eta 7. artikuluan jasotzen diren xedeak betetzera zuzendua dagoen ondare autonomoa duen euskararen sustapenerako fundazio pribatua da

7. artikuluan, Fundazioaren helburuen artean, honako hau jasotzen da esplizituki:

Erregio zein Gutxiengoen Hizkuntzen Europako Itunak aitortzen dituen eskubideak oro aplikatu eta bermatzen laguntzea

Bukatzeko, gogoratu nahi dugu, fundazioa 2022/2001 Ebazpenaren bidez, eta 135 erregistro-zenbakiarekin inskribatu zela Nafarroako Gobernuako Fundazioen Erregistroan. Ondorioz, Itunaren 16. artikuluan xedatutakoari jarraikiz, lurraldean legez eraturako erakunde den heinean III. zatian hartutako konpromisoen inguruko gaiez ohartarazi ahal izango du adituen batzordea.

Beste alde batetik Behatokiak eta Kontseiluak euskararen lurralde osoaren jarraipena egiten dutela kontuan hartuta, ohartarazi nahi dugu jarraian aurkezten dugun txostena Espainiako Estatu Administrazio Orokorrak, Nafarroako Gobernuak eta Eusko Jaurlaritzak eginikoen balorazioa sakona dela.



2. Laugarren ebaluazioan Ministroen Batzordeak egindako gomendioen balantzea



Europako Kontseiluko Ministroen Batzordeak 2016ko urtarrilaren 20an Ministroen Ordezkarien 1245. Bileran, CM/ReChL(2916)1 Gomendioa onartu zuten, hain zuzen ere, Espainiak Erregio edo Gutxiengoen Hizkuntzen Europako Ituna aplikatzeari buruzkoa.

Horrela, Euroitunaren 16, artikulua jasotakoaren arabera, Ministroen Batzordeak Espainiako agintariei gomendatu zien Adituen Batzordeak egindako ohar eta gomendioak kontuan har ditzatela, eta lehentasunez sei gomendiori erreparatzea.

Aurrekoetan ez bezala, oraingo txostenean Ministroen Batzordeak egindako gomendioen balorazioa azkarra egin nahi izan dugu, txosten hau egin dugunontzat oso larria delako Espainiako agintariek gomendioekin izandako jarrera.

1. lege markoa aldatzea, argi gera dadin Autonomia Erkidegoetako zigor arloko, arlo zibileko eta arlo administratiboko justizia-agintariek prozedurak hizkuntza ofizialetan bidera ditzaketela, alde batek horrela eskatuz gero;

Espainiako Agintariek EZ dute eskatutako gomendioa bete. Gauzak horrela, oso garrantzitsua iruditzen zaigu EZ hori hizki larriz idaztea. Finean, ez zaigu iruditzen Agintariek aurkeztu duten txostenean duela bi urte egin zitzaion gomendioa bete duela egiaztatzeko inolako frogarik aurkeztu duenik.

Gure aldetik, aldiz, berriz ere egiaztatu ahal dugu Espainiako Agintariek ez dutela inolako aldaketarik egin marko juridikoan. Hartara, gogora dezagun Botere Judizialaren Lege Organikoaren 231. Artikuluak dioena: *Jardun judizial guztietan epaileek, magistratuek, fiskalek, idazkariak eta epaitegietako eta auzitegietako gainerako funtzionarioek gatzelania erabiliko dute, Estatuko hizkuntza ofiziala*. Horrekin batera, artikulua horrek dio Epaileek, magistratuek, fiskalek, idazkariak eta epaitegietako eta auzitegietako gainerako funtzionarioek Autonomia Erkidegoko hizkuntza propioa erabil dezaketela, alderdietako inork, hizkuntza hori ez dakiela alegatuz, aurka egiten ez badu, egoera horrek defentsa-gabezia sorbaitezake.

Artikulu hori da, hain zuzen ere, aldatu beharrekoa Ministroen Batzordeak egindako gomendioa betetzeko. Halere, 2014-2016 epealdian aldaketarik ez da egon. Hartara, ezin esan daiteke gomendioa bete denik, ez eta neurri txikian ere.

Horrekin batera, gogoratu nahiko genuke ez dela eremu horrekin lotutako gomendioa ematen den lehen aldia. Aurreko hiru ebaluazioetan ere Ministroen Batzordeak antzeko gomendioak helarazi zizkien Espainiako

Agintariei. Are gehiago, zuzenean ere eskatu zitzaion lehen aipatutako Botere Judizialaren Lege Organikoaren 231 artikulua aldatzeko. Kasurik bat ere ez die egin Estatuko Agintariei:

2005/09/21eko RecChL (2005) 3 Gomendioak

Itunaren 9. artikuluko edukien aplikazioa bermatzeko beharrezkoak diren neurri juridikoak eta praktikoak hartzea [...]

2012/10/24ko CM/RecChL(2012)6 Gomendioak:

Lege markoa aldatzea eta argi jasota gera dadila zigor-arloko, arlo zibileko eta administratiboko justizia-agintariei autonomia erkidegoetan prozedurak, alde batek hala eskatzen badu, hizkuntza koofizialetan bideratuko dituztela;

Ondorioz, lehen ebaluazioan gabezia ikusi bazen ere, eta agintariei aldatzeko eskatu bazitzaion ere, ez da urrats eragingarririk egin eta gomendioak bete gabe jarraitzen du.

Gainera, elementu larrigarria da 2016-2016 epealdian izan direla lege prozesalean legeria-aldaketak hizkuntzari buruzko elementuen inguruan, eta ez da baliatu Europako Kontseilutik egindako gomendioak betetzeko. Hor dugu apirilaren 27ko 5/2015 Lege Organikoa, Prozedura Kriminalaren legea eta Botere Judizialaren Lege Organikoa aldatzen dituen, 2010eko urriaren 20ko 2010/64/UE Arteztaraua, zigor-arloko prozesuetan interpretaziorako eta itzulpenetarako eskubideari buruzkoa, eta 2012ko maiatzaren 22ko 2010/13/UE Arteztaraua prozedura zigor-arloko prozesuetako informaziorako eskubideari buruzkoa. Esan bezala, ulertezina da aukera hori baliatu ez izana Europako Kontseiluko Ministroen Kontseiluak hainbatetan egindako gomendioak betetzeko.

2. Autonomia Erkidegoetan Itunaren 9. artikuluen aplikazioari eragiten dion justizia-langileriaren proportzio egoki batek dagozkion hizkuntzen ezagutza praktikoa izatea bermatuko duten neurri legalak eta sakonagoak ezartzen jarraitzea;

Kasu honetan ere Adituen Batzordeak zein Ministroen Batzordeak orain arte egindako ebaluazioa guztietan azpimarratu dute gabezia handia dagoela eta gomendio zuzena egin izan diete Espainiako agintariei.

2005/09/21ko RecChL (2005) 3 Gomendioak

Beharrezko neurri legal eta praktikoak hartzea, bereziki aipatutako autonomia erkidegoetan dagoen justizia eremuko langileen proportzio egoki batek hizkuntza horietan lan egiteko gaitasun egokia duela, Itunaren 9. artikuluan jasotako konpromisoak inplementatu ahal izateko;

2008/12/10eko CM/RecChL(2008) 5 Gomendioak:

Beharrezko neurri legal eta praktikoak hartzea, bereziki aipatutako autonomia erkidegoetan dagoen justizia eremuko langileen proportzio egoki batek hizkuntza horietan lan egiteko gaitasun egokia duela, Itunaren 9. artikuluan jasotako konpromisoak inplementatu ahal izateko;

2012/10/24ko CM/RecChL(2012)6 Gomendioak:

Beharrezko neurri legal eta praktikoak hartzea, bereziki aipatutako autonomia erkidegoetan dagoen justizia eremuko langileen proportzio egoki batek hizkuntza horietan lan egiteko gaitasun egokia duela, Itunaren 9. artikuluan jasotako konpromisoak inplementatu ahal izateko;

2016-2016 epealdian Espainiako Agintariak ez dute inolako urrats eragingarririk egin autonomia erkidegoetan dauden idazkari, fiskal edota epaileek hizkuntzaren ezagutza egokia izan dezaten. Oinarrian euskara ezagutzea merezimendu gisa baloratzen da, baina ezer ez gehiago. Hartara, horrek ez du inondik inora ere bermatzen autonomia erkidegoetan kokatuta daude epaile, magistratu edo idazkariak euskararen ezagutza egokia izango dutenik.

Kontraesankorra eta paradoxikoa da egun justizia-administrazioa hainbat eremutan euskararen ezagutza txikiena ere ez duten profesionalak hartzen direla, jakinda herritarrek hizkuntza hori erabili ahal izango duela prozeduretan.

Bosgarren txostenean ere Estatuko Agintariak ez dute zehaztu zein neurri, zein lege aldaketa, zein arau onartu duten justizia administrazioa langile euskaldunak izateko. Are gehiago, ez du zehaztu ere egin Erregio edo Gutxiengoen Europako Ituna berretsi zenetik eta tankera horretako gomendioak egin zitzaizkionetik zein izan den langile euskaldunen bilakaera.

Ondorioz, gomendia ez betetzeaz gain Espainiako Agintariak saihestu dute benetako errealitatearen berri ematea

3. Estatuko administrazioak Autonomia Erkidegoetan hizkuntza koofizialen presentzia egokia bermatzeko neurri legalak eta ekintza praktikoa ezartzen jarraitzea;

Hirugarren gomendia ere aurreko ebaluazioetan errepikatu izan da. Hartara, iruditzen zaigu Europako Ministroen Batzordeak lau aldiz autonomia erkidegoetan kokatuta dagoen Estatuko Administrazioan hizkuntza koofizialen presentzia egokia bermatzeko neurriak eskatu baditu ere, ez dagoela ulertzerik Agintariak agertu duten jarrera.

Lehenik eta behin gogora dezagun hainbatetan errepikatu dela honako gomendio hau:

2005/09/21ko RecChL (2005) 3 Gomendioak

- *Estatuko Administrazioaren mende kontratazio-, karrera- eta formazio-programak berrikustea, Itunaren 10. Artikulua aplikatzea dagokien autonomia erkidegoetako langileen ehuneko egoki batek hizkuntzen ezagutza egokia duela bermatzeko;*

2008/12/10eko CM/RecChL(2008) 5 Gomendioak:

- *Estatuko Administrazioaren mende kontratazio-, karrera- eta formazio-programak berrikustea, Itunaren 10. Artikulua aplikatzea dagokien autonomia erkidegoetako langileen ehuneko egoki batek hizkuntzen ezagutza egokia duela bermatzeko*
Estatuaren mende dauden zerbitzu publikoetan erregio edo gutxiengoaren hizkuntza guztien presentzia bermatzea;

2012/10/24ko CM/RecChL(2012)6 Gomendioak:

- *Estatuko Administrazioaren mende kontratazio-, karrera- eta formazio-programak berrikustea, Itunaren 10. Artikulua aplikatzea dagokien autonomia erkidegoetako langileen ehuneko egoki batek hizkuntzen ezagutza egokia duela bermatzeko;*
- Estatuaren mende dauden zerbitzu publikoetan erregio edo gutxiengoaren hizkuntza guztien presentzia bermatzea;

Erregio edo Gutxiengoaren Europako Ituna berretsi zenetik errepikatu den gomendia da, bai Ministroen Batzordearen aldetik zein Adituen Batzordetik ere. Bosgarren ebaluazioan bete egin ez dela ondorioztatu dugu 10. artikulua ebaluazioan erakutsiko dugun bezala.

Halere, gomendioen betetze-mailaren lehen ebaluazio honetan bete ez izana egiaztatu nahiko genuke adibide zehatz bat jarriaz. 2015eko urrian lege bat onartu zuten Espainiako agintariak. Aipatu legea 39/2015 da, urriaren batekoa, administrazio publikoen administrazio-prozedura arruntari buruzkoa. Hizkuntza-erabilerak arautzen dituen 15. artikulua, aurreko legearen berdina da. Horrela, Estatuko Administrazio Orokorrek bideratzen dituen prozeduretako hizkuntza gaztelania izango da. Horretaz gain, 10. artikulua ebaluazioan aurkeztuko dugun bezala, 2014-2016 epealdian Estatu Agintariak gaztelaniaren erabilera derrigortzen duten hainbat arau argitaratu dute.

Bestalde, aipatu administrazioetan lan egiten dutenen hizkuntza-gaitasuna ere hizpide izango dugu. Izan ere, egiaztatuko dugun bezala, euskararen ezagutza oso gutxitan edo ia inoiz ez da kontuan hartzen ez eta merezimendu gisa ere. Hartara, Estatuko Agintariak estrategia berri bati ekin diote gaztelania ez den beste hizkuntza ofizialen ezagutza kontuan ez hartzeko: Estatu mailako lan deialdiak abian jartzea. Estatu mailako lan-deialdiak abian jarri gero, nahiz eta lanpostu batzuk hizkuntza ofizialak dauden autonomia-erkidegoetan kokatuta egon, ez dute beharrezkoa beste hizkuntzen ezagutza merezimendu gisa baloratzea.

Hartara, lehen ebaluaziotik gomendio bera egiten ari bazaio ere, gomendioa ez betetzeaz gain, Estatuko Agintariak zirrikitu berriak aurkitzen dituzte betetzea saihesteko.

4. zerbitzu publikoetan hizkuntzaren koofizialen presentzia bermatzeko neurriak ezartzea, bereziki osasun-zainketako zerbitzuetan;

Kasu honetan, autonomia-erkidegoetako (erregioetako) agintariei dagokie osasun-zerbitzuan Itunak jasotzen duen konpromisoa betetzea.

Euskal Autonomia Erkidegoari buruzko azterketa xehea 61 eta 62. orrialdeetan agertzen da. Halere, aurreratuko dugu oraindik neurri are eragingarriagoak hartu behar direla osasun-asistentzia euskaraz bermatzeko.

Nafarroako Foru Komunitateari dagokionez ere azterketa xehea 84-87. orrialdeetan bildu dugu. Aldaketa gutxi egon da azken ebaluazioa egin zenetik. Txostenean agintariak dioten bezala, lanpostu elebidunen portzentajea %0,61 besterik ez da.

6. sei Autonomia Erkidegotan erregio edo gutxiengoaren hizkuntzen duten estatus koofizialaren aitortza beste Autonomia Erkidegoetara hedatzea, beti ere dagokion erregio edo gutxiengoaren hizkuntzaren hiztun-kopurua nahikoa dagoenean;

Euskararen kasuan hizkuntzaren lurralde historikoan badira oraindik estatus ofiziala ez dituen eremuak:

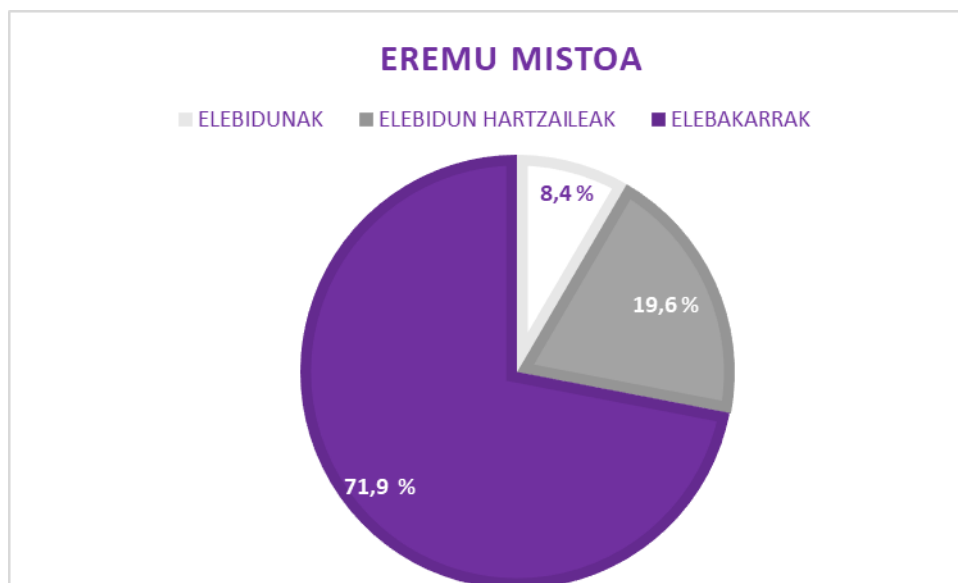
NAFARROAKO FORU KOMUNITATEA

Indarrean dagoen legeriak lurraldea hiru eremutan zatitzen du. Hiru eremu horietako bakarrean besterik ez da euskara ofiziala, eta, ondorioz, Erregio edo Gutxiengoaren Hizkuntzen Europako Itunaren III. atalaren babesa lurralde-eremu horrek besterik ez du jasotzen

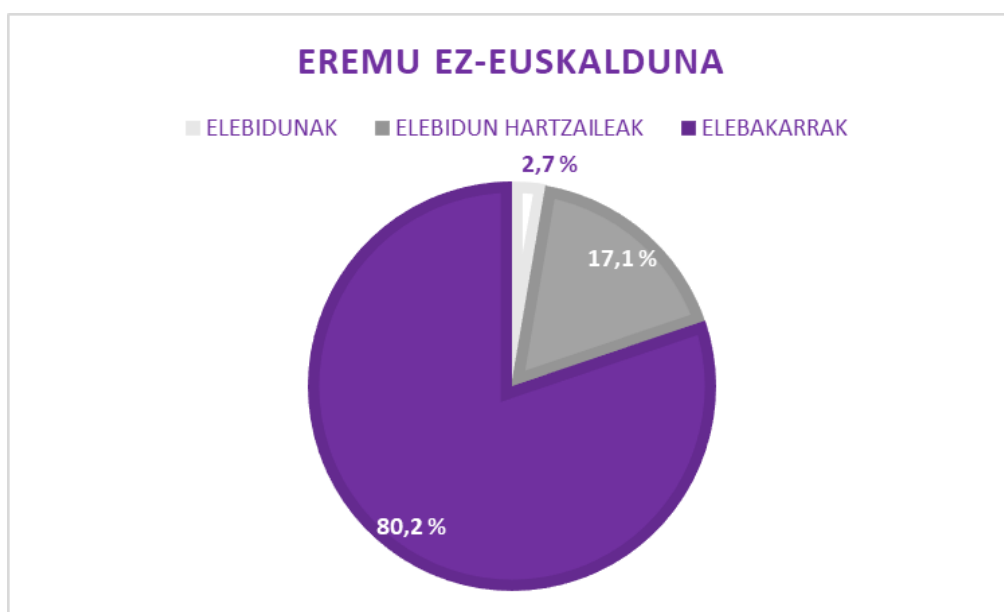
2005/09/21ko RecChL (2005) 3 Gomendioak

Nafarroako araudiak “eremu misto” gisa definitua duen horretan III. Atalak eskaintzen duen babes-forma egokia aplikatzeko aukera aintzat hartzea

Agintariak argitaratutako Inkesta Soziolinguistikoa 2016ko datuak agertzen dira. Nafarroari dagokionez euskara ofiziala ez den eremuetako datuak dira honako hauek. Nafarroako populazio gehien biltzen duen eremu mistoan:



Legeak ezarritako eremu ez-euskaldunean:



Kontuan hartu behar dugu 1991tik 2016ra bitartean euskaldunen igoerarik handiena eremu mistoan gertatu dela (%5,2tik %11,3ra). Eremu ez euskaldunean ere, euskararen aldeko politikarik egon ez bada ere, herritarren atxikimenduak gora egin du, eta azken hogeita bost urteetan gora egin du euskaldunen kopuruak. Hartara, berriz ere eskatu behar zaie Espainiako Agintariei hizkuntzaren ofizialtasuna lurralde osora zabaltzeko, besteak beste, Erregio edo Gutxiengoan Hizkuntzen Europako Itunaren III. Atalaren konpromisoak aplikatu ahal izateko.

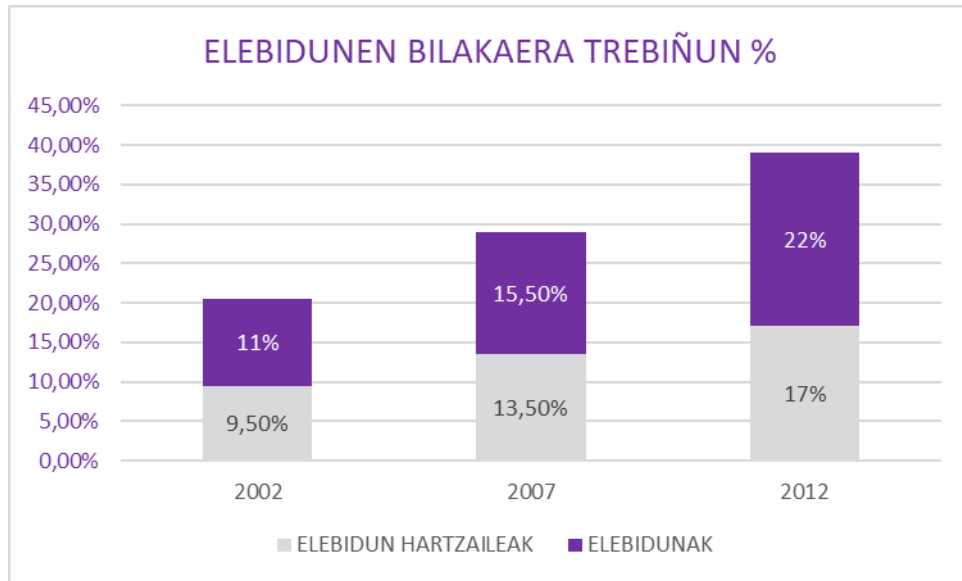
GAZTELA-LEON

Trebiñu (ofizialki Condado de Treviño) Burgos probintziako (Gaztela eta Leongo Autonomia Erkidegoa) udalerrria da, Gasteizen hegoaldera dagoena. 260,71 kilometro koadro eta 1.460 biztanle ditu (2010), hainbat herrixkatan banaturik.

Geografikoki Araban egon arren eta bere biztanle gehienek Arabako parte izatearen aldarria hainbatetan azaldu arren, administratiboki Burgosko parte da.



Hizkuntza-gaitasunari dagokionez, Eusko Jaurlaritzak argitaratutako 2012ko datu soziolinguistikoek honako hau erakusten dute:



Hartara, ez dago pisuzko arrazoirik euskarari ofizialtasun estatusa ez aitortzeko Trebiñun, ez eta Erregio edo Gutxiengoen Hizkuntzen Europako Itunaren III. ataleko konpromisoak aplikatzeko ere.



3. Gure gomendioak



1. GOMENDIO OROKORRAK:

BOSGARREN txostenean egindako gomendioak aurreko txostenetan egindakoen errepikapena besterik ez dira. Izan ere, orain arte aurkeztu ditugun datuek erakutsi bezala, ezinbestekoa da urrats eraginkorrak ematea Ituna benetan betetzea lortuko bada:

- Agintariak konpromiso-maila betetzeari buruzko informazio zehatza ematea, besteak beste, ebaluatzen ari den epealdiari buruzko informazio soilik ematea, konpromisoarekin zerikusirik ez duen informazioa saihestea eta etorkizunerako aurreikusten dituzten jarduerak edo neurriak ez jasotzea.
- Inoizko adostasun sozial handiena izan duen hizkuntzari buruzko proposamen politikoari erreparatzeko eskatzea. Europako hogeita hamar hizkuntza-komunitate gutxitutako ehunetik gora eragilek Donostia 2016ko Europako Kultur Hiriburutzaren barruan adostutako **Hizkuntz Eskubideak Bermatzeko Protokoloak** Erregio edo Gutxiengoen Hizkuntzen Europako Itunak biltzen dituen konpromisoak bete ahal izateko neurri zehatzak jasotzen ditu. Erabat erabilgarria izan daiteke, bai Adituen Batzordeak bai Ministroen Kontseiluak egiten dituzten gomendioak betetzeko.

1.1. ESTATUKO ADMINISTRAZIO OROKORRA ETA JUSTIZIA-ADMINISTRAZIOA

- Estatuko Administrazio Orokorrak ofizialkidetasuna hobeto ziurta dezala, eta Euskal Autonomia Erkidegoan zein Nafarroako Foru Komunitatean euskararen ofizialtasuna gaztelaniarena (Estatuko hizkuntza ofiziala) bezain erreala eta hura bezain eragingarria izan dadila.
- Estatuko Administrazio Orokorrean langile elebidunak kontratatzeak neurriak lege bidez jasotzea.
- Oso larria iruditzen zaigu Itunaren lehen ebaluazioa egin zenetik Justizia eta auzitegiekin lotutako gomendioak bete ez izana. Are gehiago, bai Ministroen Kontseilutik, zein Adituen Batzordetik gomendio zuzenak egin eta gero, esaterako BJLNren 231 artikulua bertan behera uztea. Hartara, gomendio hori berrestea eskatzen dugu, ahal dela, irmotasun handiagoarekin.

1.2. EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOA

- Neurri gehiago har daitezela azaroaren 24ko 10/1982 Legea, Euskararen Erabilera Arautzeko Oinarrizkoa, benetan ezar dadin.
- Euskal Autonomia Erkidegoan legeak aitortzen dituen eskubideak urratzen direnerako xehapenak aurreikustea.
- II eta III. ataletako konpromisoak Trebiñun aplikatzea.

1.3. NAFARROAKO FORU KOMUNITATEA

- Administrazio Publikoko langile euskaldunei eragiten zaien diskriminazio larriari amaiera ematea, bai eta irakaskuntzako langileei ere. Ezin da administrazio publikoko langilea zigortu euskarazko lanpostu bat betetzeagatik edo bete nahi izateagatik.
- Nafarroako hizkuntza-eremukako zatiketak eragindako administrazio-banaketa desager dadila, oztopa delako Nafarroako zatirik handienez, gizarte-mailan nahiz maila ofizialean, euskara normaltasunez erabiltzeko, bai eta Erregio edo Gutxiengoen Hizkuntzen Europako Ituna bera aplikatzeko ere.

2. GOMENDIO BEREZITUAK:

8. artikulua: Hezkuntza

EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOA

- Gaur egun indarrean dagoen hizkuntza-eredukako sistema berrikus dadila eta, horren ordean, EAEn indarrean dauden legeak aitortzen dituzten eskubide eta betebeharrak benetan ziurtatuko dituen irakaskuntza-eredua ezar dadila.
- Hezkuntza tekniko-profesionala euskaraz egin ahal izateko bermeak jar daitezela.
- Titulu ofizialak eskuratzea ahalbidetzen duten unibertsitateko eta goi-mailako ikasketetan enbor-kredituen % 90 gutxienez euskaraz ikasi ahal izateko bermeak jar daitezela.

NAFARROAKO FORU KOMUNITATEA

- Hezkuntza tekniko-profesionalean euskaraz egin ahal izateko bermeak jar daitezela ikasketa horiek euskaraz egin nahi dituzten ikasle guztientzat.
- Haur Hezkuntzako sare publikoan euskarazko eskaerari erantzuteko neurriak hartzea.
- Titulu ofizialak eskuratzea ahalbidetzen duten unibertsitateko eta goi-mailako ikasketetan enbor-kredituen % 60 gutxienez euskaraz ikasi ahal izateko bermeak jar daitezela Nafarroako lurralde osoan.
- Helduen euskalduntze alfabetatzeari laguntzeko bide berri eta eraginkorrak zabaltzea.

9. artikulua: Justizia-agintariak

- Botere Judizialaren Lege Organikoa, 231. artikulua bereziki, Espainiak Estatuak bere gain hartutako konpromisoetara egokitu dadila.
- Aldeetako batek eskatzen badu, ahozko prozedura penal, zibil, sozial edo administratiboa euskaraz ulertu edo hitz egiteko gai diren epaileekin egingo direla ziurta dadila, interpreterik gabe.
- Aldeetako batek eskatzen badu, idatzizko prozedurak erregio edo gutxiengo hizkuntza ofizialean egingo direla ziurta dadila.
- Goian adierazitakoa bete dadin, justiziako funtzionarioek eta karrera judizialeko kideek euskara modu eraginkorrean ikasteko derrigortasun- eta lehentasun-neurriak har daitezela.

10. artikulua: Administrazio-agintariak eta zerbitzu publikoak

ESTATUKO ADMINISTRAZIO OROKORRA

- Euskara benetan eta behar bezala erabil dadila administrazioak herritarrekin izaten dituen ahozko nahiz idatzizko harremanetan; administrazioaren inprimaki, testu eta agirietan.
- EAEn eta Nafarroan dauden Estatuko administrazioetako lanpostuak betetzeko baldintza sistematikotzat euskaraz jakitea jar dadila.
- Edozein prozedura administratibo (zuzenekoa zein on-line) euskaraz egin ahal izateko tresnak ezartzea.
- Gaztelaniaren erabilera derrigortzen duen araubidea bertan behera uztea, edo hizkuntza koofizialen erabilera ere derrigortzea.

EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOA

- Euskara benetan eta behar bezala erabil dadila Administrazioak herritarrekin dituen ahozko nahiz idatzizko harremanetan; inprimaki, testu eta agirietan.
- Ahalegin berezia egin dadila Osakidetza - Euskal Osasun Zerbitzuan- eta Ertzaintza-Euskal Polizia Autonomoan.
- Komunitateko administrazioan plazak betetzeko garaian euskaraz jakitea baldintzatzat jar dadila, bereziki herritarrekin harremanak izan beharreko lanpostu estrategikoetan. Ahalegin berezia Osasun sailean (Osakidetza) eta Herrizaingo sailean (Ertzaintza).

NAFARROAKO FORU KOMUNITATEA

- Egun dagoen zonifikazioarekin amaitzea eta euskararen ofizialtasuna lurralde osora ezartzea.
- Euskara benetan eta behar bezala erabili dadila Foru Komunitate osoan, administrazioak herritarrekin dituen ahozko nahiz idatzizko harremanetan; inprimaki, testu eta agirietan.
- Komunitateko administrazioan plazak betetzeko garaian euskaraz jakitea baldintzatzat jar dadila, bereziki herritarrekin harremanak izan beharreko lanpostu estrategikoetan. Ahalegin berezia Osasun Departamentuan (Osasunbidea) eta Herrizaingo Departamentuan (Foruzaingoa).

TOKIKO ADMINISTRAZIOA

- Euskara benetan eta behar bezala erabil dadila Administrazioak herritarrekin dituen ahozko nahiz idatzizko harremanetan: administrazioaren inprimaki, testu eta agirietan.
- Toki-administrazioetan plazak betetzeko garaian euskaraz jakitea baldintzatzen jar dadila, bereziki herritarrekin harremanak izan beharreko lanpostu estrategikoetan.

11. artikulua: Hedabideak

ESTATUKO ADMINISTRAZIO OROKORRA

- Espainiako Irrati Telebista Publikoa eta irrati nahiz telebista pribatuak Euskal Autonomia Erkidegoko eta Nafarroako Foru Komunitateko hizkuntza-errealitatera eta euskararen ofizialtasunera egokitu daitezela, eta euskarazko saioak behar bezala susta ditzatela.
- Estatu Administrazio Orokorrak publizitate instituzionala bermatu behar du euskarazko egunkari bakarrean.

EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOA

- Euskarazko komunikabideen garapenerako diru-laguntzak hitzarmen bidez ematea.
- Administrazio guztiek publizitate instituzionala bermatu behar dute euskara hutsezko egunkari eta aldizkarietan.
- Zuzeneko edo zeharkako laguntzak jasotzen dituzten hedabideei euskarazko kuotak ezartzea.

NAFARROAKO FORU KOMUNITATEA

- Nafarroa osorako euskarazko telebista publiko bat eratzea.
- Diru-laguntzez haratago publizitatea euskarazko hedabideetan bermatzea.
- Zuzeneko edo zeharkako laguntzak jasotzen dituzten hedabideei euskarazko kuotak ezartzea

12. artikulua: Kultur jarduerak eta ekipamenduak

EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOA

- Zinema, ikus-entzunezko eta informatikaren arloetan euskararen erabilera sustatu eta arautzeko neurriak har daitezela.

NAFARROAKO FORU KOMUNITATEA

- Entitate publikoek antolatu eta sustatzen dituzten kultur programazioetan euskarazko emanaldien eskaintza areagotzea.
- Zinema, ikus-entzunezko eta informatikaren arloetan euskararen erabilera sustatu eta arautzeko neurriak har daitezela.
- Kultur sustapenerako euskarri guztietan euskara erabil dadila.

13. artikulua: Ekonomia- eta gizarte-bizitza

ESTATUKO ADMINISTRAZIO OROKORRA

- Gaztelaniaren erabilera derrigortzen duen araubidea bertan behera uztea, edo hizkuntza koofizialen erabilera ere derrigortzea.

EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOA

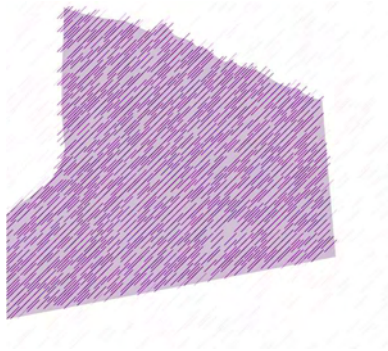
- Kontsumitzaileen hizkuntza-eskubideak osoki bermatuak izan daitezen, beharrezkoa da neurriak aurreikustea araudia betetzen ez dutenentzat. Horrelakorik ez badago, araudia ahula da, enpresek ez dutelako inolako beharrik betetzeko.

NAFARROAKO FORU KOMUNITATEA

- Kontsumitzaile eta erabiltzaile euskal hiztunen hizkuntza-eskubideak aitortuak eta bermatuak izateko neurriak har daitezela.
- Jarduera ekonomikoetan nahiz gizarte-jardueretan euskararen erabilera sustatzeko neurriak har daitezela.



4. Euskara Estatuko Administrazio Orokorrean



Ezer baino lehen, agerian jarri nahiko genuke agintariek azpimarratu nahi izan dutela Estatuko Administrazio Orokorreko Hizkuntza Ofizialean Kontseiluaren garrantzia.

Aurreko balorazioetan kexa agertu dugu Kontseilu horrek ez duelako funtzio berezirik egin, eta esan behar dugu lotsagarria iruditu zaigula Estatuak Kontseiluak egindako lana aipatzea, kontuan hartuta 2014-2016an zehar **EZ DUELA INOLAKO BILERARIK EZ ETA JARDUERARIK ERE EGIN**.

2017an bildu zen aipatu Kontseilua, zertarako eta Erregio edo Gutxiengoen Hizkuntzen Europako Itunaren inguruan hitz egiteko, kontuan hartuta txostena prestatu behar zutela.

Esan bezala, aurreko balorazioetako kexa bera agertu nahi dugu Kontseilu honen inguruan: Lozorroan izan dute 2010eko maiatzetik.

Ministerio de Política Territorial y Función Pública

Home > Areas > State Regional Policy (Autonomous Communities) > Cooperación Estado-Comunidades Autónomas > Official Languages Council and Office > Council Meeting Schedule

Council Meeting Schedule

- **Sesión constitutiva** 28 de enero de 2008
 - [Orden del día](#)
 - [Nota de prensa](#)
- **Segunda reunión** 23 junio 2009
 - [Orden del día](#)
 - [Nota de prensa](#)
- **Third meeting** 6th July 2010
 - [Agenda](#)
 - [Press release](#)
- **Cuarta reunión** 9 de mayo de 2017
 - [Orden del día](#)
 - [Nota de prensa](#)

AREAS

- State Regional Policy (Autonomous Communities)
- Statutes of Autonomy
- Legal system
- Transfers
- Cooperación Estado-Comunidades Autónomas
- Conferencia de Presidentes
- Sectorial Conferences
- Collaboration Agreements
- Bilateral Commissions for Cooperation
- Official Languages Council and Office**
- Participación de las Comunidades Autónomas en los Asuntos europeos
- Economic-financial information
- Sistema de Información del Mercado Interior (IMI)

10. artikulua: Administrazio-agintariak eta zerbitzu publikoak

1. Jarraian datozen neurriak hartzea bidezko egiteko besteko erregio edo gutxiengoen hizkuntzetako hiztun kopurua duten estatuko administrazio-barrutietan, hizkuntza bakoitzaren egoeraren arabera, kartagileek honako konpromisoak hartu dituzte, aurrera eramatea posible den neurrian burutzekoak:

a) i) administrazio horiek erregio edo gutxiengoen hizkuntzak erabil ditzatela bermatzea,;

Ministroen Batzordeak eta Adituen Batzordeak aurreko lau balorazioetan egindako gomendioek agerian utzi dute Estatu mailako administrazioa dela konpromisoen betetze-mailan urratzaile nagusienetakoa. Hartara, azken ebaluazio guztietan Ministroen zein Adituen Batzordeek gomendio berezituak egin dituzte Estatuko administrazioari dagokionez.

Lehenik eta behin, bi Batzordeek kezka agertu dute hizkuntza koofiziala duten lurraldeetan Estatuko Administrazioaren barneko langileek ez dutelako hizkuntza-gaitasun egokia, eta horren karira behin eta berriz eskatu zaio Estatuari neurri zehatzak har ditzan egoera hori betikotu ez dadin.

Harriduraz eta kezkaz jaso dugu Agintariak emandako erantzuna, hain zuzen ere, Euskal Autonomia Erkidegoan plantillaren %6,8k besterik ez duela hizkuntza-gaitasun osoa.

Datu horiek kezkagarriak izanik ere, are gehiago kezkatu gaitu txostenean jaso dutela lurralde horretako lanpostuetan euskararen ezagutza meritua gisa kontuan hartzen dela, bai eta Polizia Nazionalean eta Guardia Zibilean ere.

Pare bat adibide ekarri nahi dugu gure ebaluazioari informazio hori guztiz egiazkoa ez dela egiaztatzeko:

- 160/38045/2015 Ebazpena, maiatzaren 6koa, Guardia Zibilaren barruan Guardiaren eta Kaboen Eskalan sartzeko oposizio-lehiaketak. II. Eranskina: Merezimenduen balorazioa, 2.1. Hizkuntzen ezagutza: Ingelesa, frantsesa eta alemana. EZ DAGO BESTE HIZKUNTZA OFIZIALEN BALORAZIOARI BURUZKO AIPURIK
- Polizia Nazionalerako oposizioetan hautazkoa dute hizkuntza-azterketa egitea, baina ingelesaren edo frantsesaren ezagutza besterik ez da kontuan hartzen. Gainera, berdinketa egonez gero baloraziorako elementuak indar armatuetan eskainitako urteak eta goi-mailako kirolaria izatea dira. Hortaz, **ARRASTORIK EZ DAGO HIZKUNTZA OFIZIALEN EZAGUTZAREN BALORAZIOARI** dagokionez. Adibide

gisa erabil daiteke Poliziaren Zuzendaritza Nagusiaren 2015eko apirilaren 29ko Ebazpena.

Uste dugu Estatuari galdetu beharko litzaiokeela nola baloratzen den hizkuntza ofizialen ezagutza, lan-deialdietan agertzen ez bada.

Administrazioko beste lanpostuetan ere kezka handia dugu euskarari ematen (ez) zaion balorazioarekin merezimendu gisa. Agintariek diote euskararen ezagutza kontuan hartzen dela, halere, ez dugu halakorik egiaztatzerik izan:

- Lan-deialdia: HAP/2294/2015 Agindua, urriaren 21ekoa: 1.332 lanpostu
- Lan-deialdia: HAP/998/2016 Agindua, ekainaren 17koa: 2.867 lanpostu

Horietako batean ere ez da derrigorrezkoa beste hizkuntza ofizialen ezagutza, eta lehiaketa-fasean hizkuntza ofizialen ezagutzak ez du merezimendurik esleiturik. Ez dago jakiterik lanpostu horietatik zeintzuk diren EAEn, Nafarroan, Galizian, Katalunian, Valentzian edo Balear Uharteetan lan egiteko. Hartara, estrategia berria dela esan dezakegu Estatu mailako lan-deialdiak bideratzen direla beste hizkuntza ofizialen ezagutza ez eskatzeko, ez eta baloratzeko ere.

Agintariei galdetu beharko litzaieke 2014-2016 epealdian zenbat kontratazio berri egin diren, horietako zenbatean izan den derrigorrezkoa euskararen ezagutza, eta besteetan zein izan den euskararen ezagutzari esleitutako balorazioa.

Kezkaz berretsi nahi dugu oso portzentaje batzuk aurkeztu dituztela Agintariek herritarrei zerbitzua euskaraz eman ahal izateko euskara dakiten langileei dagokienez, eta 2014-2016an ez da neurri eragingarririk hartu datu horiei buelta emateko.

Langileen hizkuntza-gaitasun ezak eragin zuzena izan du herritarrei zerbitzua euskaraz ezin ematearekin. Horrela, esaterako, behin eta berriro errepikatu dira NAN dokumentua egitera edo berriztatzera joaten diren herritarrei zerbitzua gaztelaniaz eman zaiela jasotzen duten kexak

Bigarrenik, eta Ministroen Batzordearen azken gomendioen betetze-mailan adierazi bezala, biziki kezkatu gaitu 2014-2016 epealdian Prozedura Administratibo Arruntaren 369/2015 Legea onartu dela, eta Lege horrek ez duela hobetu aurrekoak hizkuntza-erabileren inguruan jasotzen zuena.

Ondorioz, Agintariek beste behin galdu dute Ministroen Batzordeak egindako gomendioa betetzeko aukera. Izan ere, hizkuntza-erabilerak arautzen dituen artikuluen arabera, gaztelania izango da Estatuko Administrazio

Orokorrak bideratutako prozeduren hizkuntza, lurraldeetako beste hizkuntzak kontuan hartu gabe.

Gainera, lege horretako 15. artikulua herritarrei erkidegoko beste hizkuntza ofiziala erabiltzeko eskubidea aitortzen badie ere, gaztelania inposatzen du baldin eta gehiagok parte hartzen badute eta hizkuntzaren eremuan gatazka baldin badago.

Azkenik, autonomia erkidegotik kanpo eragiten duten dokumentuetan gaztelania derrigorrez erabili beharra ezartzen du.

Berresten dugu, beraz, Agintariek aukera berria galdu dutela indarrean dauden araudia Euroitunaren espirituaren arabera idazteko.

Horretaz gain, mahai gaineratu nahiko genuke 2014-2016 epealdian, beste behin, Estatuak onartutako hainbat arauk gaztelaniaren erabilera inposatzen duela, Euroitunaren babesean dauden beste hizkuntza ikusgabe bihurtuz. Katalanaren aldeko Plataforma per la LLenguak egindako azterketaren arabera 2015-2016 urteetan Estatuko Aldizkari Ofizialak 52 arautan ezarri du gaztelaniaren derrigorrezko erabilera.

Euskal Autonomia Erkidegoari dagokionez:

26-2013 espedientean herritarra NAN tramitatzeko Donostiako bulegora joan eta egokitu zitzaizkion langile batekin ere ezin izan zuen euskaraz jardun. 477-2013 espedientean Bilboko bulegora jo zuen beste herritar batek, eta antzekoa gertatu zitzaion.

Herritarrek askotan erabiltzen dute Trafiko Zuzendaritzari dagokionez ere, Behatokiak hainbat kexa jaso izan du bulego desberdinetan euskarazko zerbitzua jaso gabe geratu direlako herritarrak

101-2014 espedientean herritarrari “háblame en castellano” erantzun zion Bilboko Trafiko Zuzendaritzako langile batek telefonoz. “¿Con quién cojones quieres hablar?” adierazi zion herritarrak lasaitzeko eskatu zionean.

378-2014 espedientean herritarrak Donostiako Trafiko Zuzendaritzara joan zen eta jendaurrean langile euskaldunik ez zela ikustean, erreklamazioa egiteko inprimakia eskatu zuen. Orri zuri bat eman zioten.

321-2015 espedientean ere beste herritar batek bulego berera joan, eta arazo behar izan zuen: langile batek ere ezin izan zion zerbitzua euskaraz eman.

Gizarte Segurantzak da herritarrek usu erabiltzen duten beste sailletako bat, eta hemen ere eskubide-urraketa asko jaso ditu Behatokiak 2014-2016 epealdian.

340-2013 espedientean, esaterako, herritarrak Bilboko Gizarte Segurantzaren bulegora joan eta ezin izan zuen zerbitzua euskaraz jaso. 663-2015, 768-2015 eta 940-2015 espedienteetan, esaterako, Donostiako Gizarte Segurantzaren bulegoetan, herritarrei ezin izan zaie zerbitzua euskaraz eskaini.

1048-2016 espedientean, Durangoko bulegoan langileak euskara ulertzen zuela erakutsi arren, herritarrari gaztelaniaz egiteko eskatu zion. 885-2015 espedientean, Bilboko bulegoan langileak zera erantzun dio euskaraz hitz egiten hasi zaion herritarrari “Mal empezamos si me hablas en euskara” eta abar luzea

Hartara, oso argi dago egun langileen kontratazioetan dauden mekanismoak ez direla baliagarriak herritarrei zerbitzua euskaraz bermatzeko.

Nafarroako Foru Komunitateari dagokionez:

Nafarroan ere Estatuko Administrazio Orokorrari zuzendutako kexa ugari bideratu ditu Behatokiak: gizarte segurantza, agencia tributaria delakoa, polizia zuzendaritza... Eta kexaren zioak goian aipatutakoaren antzekoak dira.

Halere, izan da kezka handia sortu digun kexa, 919-2014 espedientea hain zuzen ere. Herritarrak INEM Institutura joan zen eta paperak gaztelaniaz bete behar izan zituen (haiek lanean euskaraz egiten badute ere. Langile batek ere ez zekienez euskaraz, eta herritarrak jarri beharrekoa gaztelaniaz ez zuenez ondo menderatzean, hirutan joan behar izan zuen legez zegokion dirua kobratu ahal izateko.

PLAN DE AYUDAS PARA LAS ADAPTACIONES

El Gobierno ha puesto en marcha un plan de ayudas para adaptarse a los cambios tecnológicos que supone la llegada de los cambios del Dividendo Digital en los edificios que lo necesitan.

Las ayudas se solicitan a través de internet, una vez realizadas las actuaciones y están destinadas a las comunidades de propietarios de edificios que tengan instalado un sistema de antena colectiva basado en monocanales o en una centralita programable.

Las comunidades de propietarios deberán disponer de NIF y ser titulares de una cuenta bancaria a su nombre donde se ingresará el importe de la ayuda.

Podrán solicitar las ayudas, directamente las Comunidades de propietarios o en su nombre el Administrador de la finca o la empresa instaladora de telecomunicación que haya realizado la adaptación de la antena colectiva.

Cuantía de las ayudas:

Tipos de instalación	Cuanta máxima en la subvención
Amplificadores monocanal	1500€
cambio de 1 amplificador	1500€
cambio de 2 amplificadores	2500€
cambio de 3 amplificadores	3500€
cambio de 4 amplificadores	4500€
cambio de 5 amplificadores	5500€
Centralita programable	100€

En la página www.televisiodigital.es se puede consultar el número de múltiples digitales afectados en cada zona, lo que facilitará a las comunidades de propietarios y a las empresas tener en cuenta esta cantidad a la hora de allegar el presupuesto del instalador, que deberá estar inscrito en el Registro de empresas instaladoras de telecomunicaciones del Ministerio de Industria, Energía y Turismo en los tipos "A" o "V".

La Comunidad debe guardar, una vez finalizados los trabajos, la factura y el boletín de instalación que detalle el tipo de instalación realizada, para poder acreditar la adaptación al Dividendo Digital que deberá facilitarle la empresa instaladora.



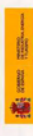
adaptate

i

www.televisiodigital.es

901 20 10 04 y 954 30 77 96

@Div_Dig



ADÁPTATE SE MUDAN LOS CANALES DE TELEVISIÓN





Por su seguridad, no lo olvide:	Per la vostra seguretat, no ho oblideu:
• El alcohol y las drogas son incompatibles con la conducción. • El cinturón y el casco salvan vidas. • Ajuste la velocidad a las condiciones de la carretera. • En carreteras convencionales extreme la precaución. • Respete las normas de tráfico. • Conducir requiere toda su atención.	• L'alcohol i les drogues són incompatibles amb la conducció. • El cinturó i el casc salven vides. • Ajusteu la velocitat a les condicions de la carretera. • A les carreteres convencionals extremeu la precaució. • Respecteu les normes de trànsit. • Conduir requereix tota la vostra atenció.
Zure segurtasunez, ez ahaztu:	Pola súa seguridade, non o esqueza:
• Alkohola eta drogak gidatzean bateraezinak dira. • Uhalak eta kaskoak bizitzak salbatzen dituzte. • Abiadura egoki leiaiozu errepidearen egoerari. • Arreta muturreraino eraman ezazu errepide arruntel. • Trafikoko arauak errespetatu itzazu. • Gidatzeak zure arreta osoa eskatzen du.	• O alcohol e as drogas son incompatibles coa conducción. • O cinto e o casco salvan vidas. • Axuste a velocidade ás condicións da estrada. • En estradas convencionais extreme a precaución. • Respete as normas de tráfico. • Conducir require toda a súa atención.

Puede consultar sus puntos en www.dgt.es

DIRECCIÓN GENERAL DE TRÁFICO
JEFATURA PROVINCIAL DE TRÁFICO
NAVARRA

AUTORIZACIÓN TEMPORAL PARA CONDUCIR

AUTORIZACIÓ TEMPORAL PER (A)CONDUIR
AUTORIZACIÓ TEMPORAL PARA CONDUCIR
ALDI BATERAKO GIDATZEKO BAIMENA

1. DNI-NIE: XXXXXXXXXX		2. CLASE DE PERMISO O LICENCIA: B *****
3. APELLIDOS: XXXXXXXXXX		
4. NOMBRE: XXXXXXXXXX		
5. OBSERVACIONES: XXXXXXXXXX		
6. LUGAR DE EXPEDICIÓN: NAVARRA	7. FECHA DE EXPEDICIÓN: 12/2015	8. VÁLIDO HASTA: 03/2016

1.- DNI-NIE / DNI-NIE / NAN-AIZ
 2.- Clase de permiso o licencia / Clase de permiso ou licenza / Gidatzeko baimen edo lizenzia mota
 3.- Cognoms / Apellidos / Abizenak
 4.- Nom / Nome / Izena
 5.- Observacions / Observaciones / Oharrak
 6.- Lloc d'expedició / Lugar de expedición / Baimena emandako toki
 7.- Data d'expedició / Data de expedición / Baimena emandako data
 8.- Vàlid fins a / Válido até / Noiz arteko balioa

VÁLIDA PARA CONDUCIR POR ESPAÑA SI VA ACOMPAÑADA
DE UN DOCUMENTO OFICIAL DE IDENTIFICACIÓN

VÁLIDA PER A CONDUIR PER ESPANYA SI VA ACOMPANYADA D'UN DOCUMENT OFICIAL
D'IDENTIFICACIÓ / VÁLIDA PARA CONDUCIR POR ESPAÑA SE VAI ACOMPANYADA DO
DOCUMENTO OFICIAL DE IDENTIFICACIÓ / ESPAINIAN GIDATZEKO BALIAGARRIA DA, BAINA
NORTASUN AGIRI OFIZIALEN BATEKIN BATERA

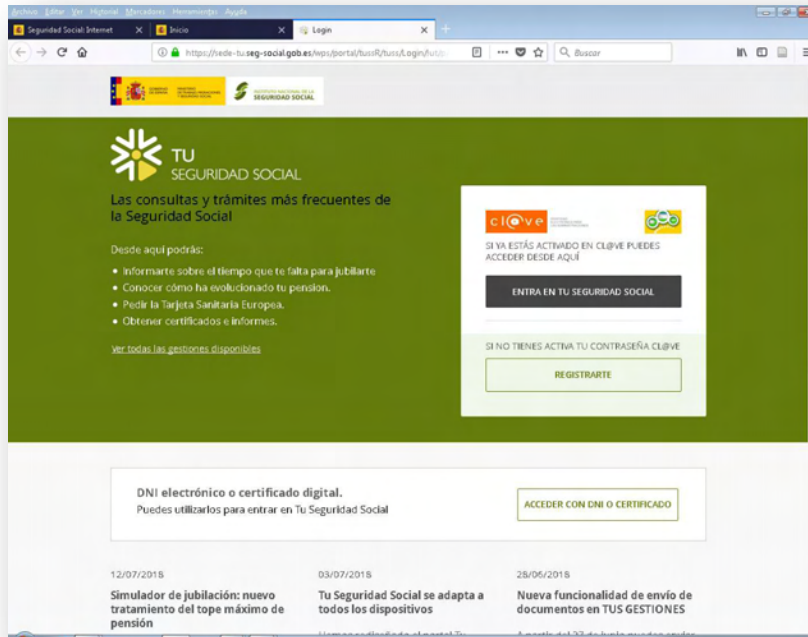
- b) enpresetako barne-araudietan eta ekintza pribatuetan erregio edo gutxiengoan hizkuntzetako hiztunek hizkuntza horiek erabiltzea galarazi edo mugatzen duten baldintzak izatea debekatzea;*
- c) ekonomia eta gizarte-arloko jardueretan erregio edo gutxiengoan hizkuntzakerabiltzea bultzatzearen aurkakoak diren neurriei aurre egitea.*

Atal honetan on-line administrazioari buruzko aipamena egin beharra ikusten dugu, gabezia ikaragarriak daudelako Estatuko Administrazioak eskaintzen dituen on-line prozeduretan. Hona hemen euskaraz ezin egin daitekeen zenbait tramite:

- Nortasun Agiria edo Pasaporte berriztatzeeko hitzordua
- Gizarte Segurantzarekin lotutako gestioak
- Trafiko Zuzendaritzan hitzordua eskatzea
- Europako Osasun Txartelaren eskaera
- Espainiako Bankuaren zerbitzuak
- Etab.



Euskara Estatuko Administrazio Orokorrean



Solicitud y renovación de Tarjeta Sanitaria Europea

Importante

- En la parte inferior de la página existe información para rellenar correctamente el formulario.
- Sólo se debe rellenar un domicilio (Residentes en España o residentes fuera de España).

Tipo de solicitud

☒ Sólo para el titular del derecho (trabajador o pensionista).
☐ Para el titular del derecho (trabajador o pensionista) y **beneficiarios** a su cargo. Indique cuantos
☐ Sólo para **beneficiarios** a cargo del titular del derecho (trabajador o pensionista). Indique cuantos

Datos personales del titular del derecho (trabajador o pensionista)

* Nombre
 * 1º Apellido
 * 2º Apellido
 * Nº afiliación S.S. / Correo electrónico
 * Tipo de Identificación * Nº de Documento

BANCO DE ESPAÑA
Eurosistema

Presentar Reclamación, Queja o Consulta Salir

Seleccione entre las siguientes opciones:

¿Como va a realizar la presentación de su solicitud?

© 2013 Banco de España, Madrid, España. Reservados todos los derechos. Información de soporte: 91.338.66.66, Email: cau@bde.es

Autenticación

Seleccione una opción

☒ Utilizar la App Cí@ve PIN para obtener el PIN (**recomendado**)
☐ Usar el navegador para obtener el PIN y recibir un SMS
☐ No estoy registrado en Cí@ve

En su dispositivo móvil utilice la APP Cí@ve PIN para solicitar un PIN.

Accesibilidad | Calendario, fecha y hora oficial
 Aviso de seguridad | Mapa web
 Aviso legal | Ayuda
 Datos personales

Buscar
 Vista móvil
 Castellano
 Català
 Galego
 Valencià
 English

13 artikulua: Ekonomia- eta gizarte-bizitza

Esan behar dugu Estatuko Administrazioak oztopoak besterik ez dituela jartzen Euroitunean bizitza ekonomikoaren eta sozialaren atalean jasotako konpromisoak betetzeko. Are gehiago, araudia erabiltzen du konpromiso horien betetzea ezinezko bihurtzeko.

Horren inguruko azterketa sakona egin izan du katalanaren alde lan egiten duen Plataforma per la Llengua Gobernu Kanpoko Erakundeak. Hona hemen bere txostenetan jasotako adibide batzuk:

- 2014ko otsailean, PP eta PSOE alderdien aldeko bozkarekin, Kontsumitzaileen Estatu Legearen aldaketa onartu zuten. Ordutik aurrera, enpresariak kontratuen informazioa gaztelaniaz eman beharko dute derrigorrez, eta beste hizkuntzetan ematea hautazko bihurtuko da.
- Apirilaren 4ko 5/2014 Legea, segurtasun pribatuari buruzkoa, lanbide horretan jardun nahi duten atzerriarrei gaztelaniaren derrigorrezko ezagutza ezartzen zaie.
- Uztailaren 25eko HAP/1369/2014 Agindua, apustu gurutzatuaren oinarritzko araudia onartzen duena eta zenbait jokoren oinarritzko araudia onartzen duten hainbat ministerio-agindu aldatzen dituen
- Uztailaren 25eko HAP/1370/2014 Agindua, makina txanponjaleetan jokoaren oinarritzko araudia onartzen duena.
- Uztailaren 14ko 20/2015 Legea, seguruen eta berreaseguruen antolaketari, ikuskapenari eta kaudimenari buruzkoa. Europako Batasuneko kide diren beste Estatuetan kokatuta dauden, jatorrizko estatuan baimena duten eta Espainian jardun nahi duten aseguratzaileei eta berraseguratzaileei gaztelaniaren derrigorrezko erabilera ezartzen zaie, kontratuak dokumentazioari eta Aseguruak eta Pentsio-fondoak Zuzendaritza Orokorraren baldintzei dagokienean. Halaber, izendapen-akordioaren ebazpenaren, edo entitate-mota horretako administratzaile eta kitatzaileen izendapenaren gaztelaniazko itzulpena eskatuko zaie, dagokion funtzioa Espainian aurrera eramateko beste Estatu kideko agintariak ezarritakoaren arabera (167.4. artikulua).
- Uztailaren 24ko 24/2015 Legea, patentei buruzkoa, Patente eta Marken Espainiako Bulegoan bete beharreko eskaerak gaztelaniaz bete beharra ezartzen du; bai eta “beste hizkuntza ofizial bat dagoen Autonomia Erkidegoetan” Beste hizkuntzaren erabilera hautazkoa besterik ez da. Are gehiago, interpretazio-zalantzak egonez gero, ez da jatorrikotzat hartuko (23.3. artikulua).
- Urriaren 30eko 989/2015 Errege Dekretua, piroteknia-artikuluen eta kartutxoaren Araudia onartzen duena (5.1.g; 5.3.c eta i; 5.4.b, 13, 109, 113.1, 115.b, 144.2 artikulua).

- Maiatzaren 6ko 188/2016 Errege Dekretua, irratik-ekipamenduen merkaturatzerako, sustapenerako eta erabilerarako baldintzak ezartzen dituen Araubidea onartzen duen. Telekomunikazio-ekipoen betetzearen ebaluaziorako, merkatuaren zainketarako eta zigor-erregimenerako prozedura zehazten du. Zenbait kasutan gaztelaniaren derrigorrezko erabilera ezartzen du.
- Martxoaren 11ko 98/2016 Errege Dekretua, itsas-motozikleten, aisialdi-txalupen eta haien osagaien segurtasun-, marketing- zein eskakizun teknikoak arautzen dituen (16, 17.1, 29.2 eta 5 artikulak).

Are gehiago, Kataluniako Gobernuak Itunaren inplementazioaren txostenean honako hau jaso zuen: Auzitegi Gorenak adierazi izan du Estatuko araudiaren hitzez hitzeko erredakzioa gaztelaniaz egoteak eragozten zuela arau hori aplikatuko den erregioko hizkuntza ofizialera itzultzea. Irizpide horrek lege-sistemak ezarrita duen hizkuntzen estatus ofizialari eta babesari uko egiten die. Horretaz gain, Estatuak esku hartu nahi duen lurralde eremuetako autonomia-gobernuen eskumen material eta linguistikoei uko egiten die. Ondorioz, Estatuak, beste behin, Erregio edo Gutxiengoen Hizkuntzen Europako Itunaren erredakzioari eta espirituari uko egiten die.



5. Euskara Euskal Autonomia Erkidegoan



8. artikulua: Irakaskuntza

1. Irakaskuntzaren arloan, hizkuntza horiek erabiltzen diren lurraldeari dagokionez, hizkuntza bakoitzaren egoeraren arabera eta estatuko hizkuntza ofizialaren edo ofizialen irakaskuntzaren kaltetan gabe, agirigileek honako konpromisoak hartu dituzte:
a) i) eskolaurreko heziketa kasuan kasuko erregio edo gutxiengoaren hizkuntzetan burutzea ziurtatzea,
b) i) lehen heziketa kasuan kasuko erregio edo gutxiengoaren hizkuntzetan burutzea ziurtatzea
c) i) bigarren heziketa kasuan kasuko erregio edo gutxiengoaren hizkuntzetan burutzea ziurtatzea;

Euskal Eskola Publikoaren 1/1993 Legearen arabera, ikasle guztiek bi hizkuntza ofizialak menderatu beharko dituzte derrigorrezko eskolaldiaren amaieran. Bistakoa denez, Lege horrek ezarritako helburuak gainditu egiten ditu Itunak jasotzen dituen konpromisoak.

Halere, ñabardura batzuk egin nahiko genituzke.

Ikasleek derrigorrezko irakaskuntza amaitutakoan egiaztatu beharreko hizkuntza-gaitasunak lotura zuzena du bi hizkuntzek autonomia erkidego honetan duten ofizialtasun estatusarekin.

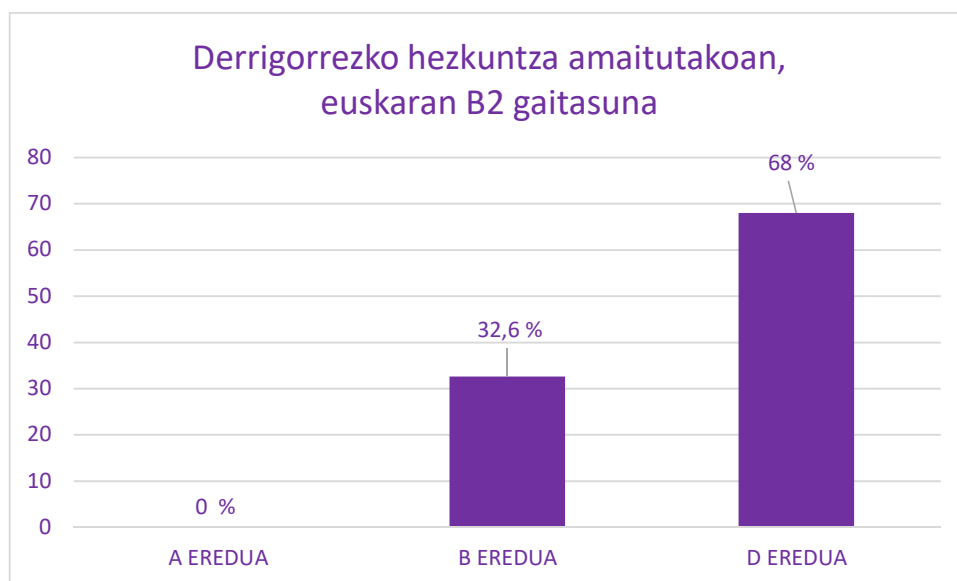
Hau da, Espainiako Estatuan ofizialtasunaren ondorio juridikoetako bat da ikasleek bi hizkuntza ofizialekin gaitasun egokia izatea.

Nolanahi ere, errealitatea Lege horrek ezartzen duenetik oso urrun dago.

EAEko hezkuntza sisteman hiru hizkuntza-eredu bereizten dira:

- A erredua: Irakaskuntza gaztelaniaz, euskara ikasgai dela
- B erredua: Irakasgai batzuk gaztelaniaz, besteak euskaraz
- D erredua: Irakaskuntza euskaraz, gaztelania irakasgai dela

Egia da, bai, Agintarien txostenean jaso bezala gero eta ikasle gehiagok ematen dutela izena B eta D erreduetan. Halere, jaso nahiko genituzke Eusko Jaurlaritzak berak Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzako azken ikasturteko ikasleei euskararen gaitasunen inguruan egindako azterketaren ondorioak:



Ondorioz, gaur egun, oraindik, milaka ikaslek derrigorrezko hezkuntza amaitutakoan ez dute euskararen gaitasun egokia lortzen, eta, ondorioz, indarrean dagoen hezkuntza-ereduen sistemak herritarren arteko bereizkeriak eragiten ditu.

Aipatu portzentajeak Agintariak aurkeztutako datuei aplikatuz gero, honako ondorioa aterako genuke: Derrigorrezko Bigarren Hezkuntza amaitzen dutenen %52,93k lortzen dute B2 maila, eta gainerako guztiek, ordea, ez.

Dena den, aipatu nahiko genuke Behatokia herritarren kexak ere jaso dituela denboraldi honetan, esaterako, 117/2013 dosierraren arabera Arabako herri bateko gazteek ezin dute Batxilergoa euskaraz ikasi. Beraz, beste ikastetxe batzuetara jo behar dute euskaraz ikasten jarraitzeko.

d) i) heziketa teknikoa eta lanbide-heziketa kasuan kasuko eskualde mailako edo gutxiengoaren hizkuntzetan burutzea ziurtatzea;

Agintariak aurkeztutako txostenean ez dute adierazten zenbat modulu eskaintzen diren euskaraz. Horrek ez du uzten konpromisoa betetzen den ala ez egiaztatzea.

Herritar batek Behatokiari 484-2014 dossierrean jakinarazi zion EAEko ikastetxe publiko zein itunpekoen 2014-2015 ikasturterako lanbide heziketako eskaintzan, zikloen %16 soilik eskaintzen zirela euskaraz. %50 gaztelania hutsean eskaintzen ziren, eta %34k irakasgai batzuk zituzten euskaraz, baldin eta taldeak osatzen badira, bestela gaztelaniaz emango ziren.

Lanbide Heziketan izan da herritarrek helarazitako bestelako kexarik, esaterako, 587/2013 dosierra. Bertan herritarrek zioen Bizkaiko ikastetxe publiko batean Animazio Soziokulturala eta Turistikoa izeneko Goi Mailako

Heziketa Zikloa eskaintzen dutela. Euskarazko ereduan matrikulatzeko aukera zegoen, baina benetan zazpi ikasgaietatik hiru bakarrik ikas zitezkeen euskaraz.

Ama batek ere kexa agertu zuen 482/2014 dossierrean. Alaba eskolaldi guztia euskaraz egin ondoren, ez zuten berak nahi zuen zikloa euskaraz eskaintzen. Gainera, kasu batzuetan eredu elebiduna eskaini arren ez da segurua taldea osatzea, baremazioa egiteko garaian hizkuntza-eredua azken irizpidea delako, ikastetxea - ikasketa - zikloa - kalifikazioa - hizkuntza-eredua hurrenkeraren arabera osatzen baitira taldeak. Hartara, eredu elebidunean ikasi nahi duten ikasleak desabantailan daude gaztelaniaz eskolatu nahi dutenekin alderatuz.

Horrekin batera, Urrutiko Lanbide Heziketa (on-line) delakoak kexa bat baino gehiago jaso du. 326/2014 dossierrean, herritar batek adierazi zuen ikasketak on-line egiteko asmoa zuela. Urrutiko Lanbide Heziketak eskaintzen zituen zazpi zikloetatik euskaraz bat bakarrik egin zitekeen. Hurrengo urtean ere antzeko kexa helarazi zien beste herritar batek. 55/2015 dossierrean herritar batek kexa jarri zuen Urrutiko Lanbide Heziketako ikasturte hartako eskaintza guztia gaztelania hutsean zelako.

2016an berriz ere jo zuen herritarrak Behatokira. 550-2016 dossierrean agertu bezala. Aurreko urtean hiru ikasgaitan euskaraz aurre-matrikulatzeko aukera eman arren, bitan besterik ezin izan zuten euskaraz egin. Izan ere, hirugarrenean ez zegoen jende nahikorik.

Kontuan hartu behar dugu derrigorrezko hezkuntzan gero eta ikasle gehiagok jotzen dutela euskarazko eredura, eta, ondorioz, ikasketa guztiak egiten dituzte. Lanbide Heziketara jotzen dutenean, jauzia dago gaztelaniaz egin behar dutelako Lanbide Heziketari buruzko informazio gaurkotua emateko eskaera egin dezala gomendatzen diogu Adituen Batzordeari.

e) i) unibertsitateko edo goi mailako beste ikasketa batzuk erregio edo gutxiengoen hizkuntzetan burutzea oharrematea;

Agintariak diote kredituen %77 euskaraz eskaintzen dela. Halere, kasu batzuetan eskaintza desorekatua dela esan behar dugu. Are gehiago, kontuan hartua Behatokiak zer-nolako kasuak kudeatu dituen.

935-2015 dossierrean, esaterako, ikasleak kexa agertu zuen abokatu izateko Abokatutza Masterrean ez zaiolako aukerarik eskaintzen euskaraz egiteko. Hartara, ikasketa guztiak euskaraz egin eta gero, abokatutzan jarduteko derrigorrezkoa den masterra ezin da euskara hutsean egin.

Izan dira ingeniariartzako ikasleen kexak ere, hainbat irakasgai gaztelaniaz jaso behar dutelako.

Halere, gertaerarik entzutetsuena medikuntza fakultatean izan da. Ikasleek modu aktiboan aldarrikatu dute medikuntza-ikasketak euskaraz egiteko eskubidea. Aldarrikapen horren oinarrian, besteak beste, honako kexa hauek izan dira: Nahiz eta lehenengo zikloa ia osorik euskaraz ikasi, bigarreanean egoera guztiz desberdina da. Bigarren zikloa lau irakasgune edo ospitaletan eskaintzen da. Horietako batean euskaraz matrikulatutako ikasleek derrigorrezko ordu teorikoen %50 baino ez dute euskaraz (horrez gain ez dago aukera askeko irakasgairik euskaraz eta praktika ia guztiak gaztelaniaz dira). Beste irakasgune batean %36a ematen da euskaraz eta hirugarren batean %65. Ospitaletako batean ez dute ordu teoriko ez praktikorik euskaraz, nahiz eta euskal lerroan matrikulatuta egon.

Bestalde, ikasleen arabera, unibertsitatean kontratazioen ardura sail bakoitzeko departamentu, dekanotza eta errektoretzaren artean banatzen da. Departamentuen kontratazio-irizpideak ez dira batere argiak, euskara jakiteari ez zaio batere baliorik ematen, bai ordea merituei eta bestelakoei.

Horretaz gain euskarazko irakasleek dituzten lan baldintza txarrak gehitzen dizkiete ikasleek. Materiala itzultzeko egiten duten lan gehigarriaz aparte, gaztelerazko irakasleekin konparatuz, ordutegi eta ordu desoreka nabaria da.

Medikuntza bezalako fakultateetan prozesu osoa euskaraz egin ahal izateko bideak abian jar ditzatela eskatu beharko litzaieke agintariei.

f) i) helduen heziketa edo etengabeko heziketa neurri handi batean edo erabat erregio edo gutxiengoen hizkuntzetan burutzeko ikastaroak eskain daitezen beharrezko erabakiak hartzea;

Konpromiso horretan bi eremu dira aztertu beharrekoak::

Helduen euskalduntzearen sektorea

Euskararen kasuan historikoki zentro berezituak sortu dira helduek euskara ikasteko. Gaur egun, Euskal Autonomia Erkidegoan 38 zentro publiko daude eta herri ekimeneko 59 zentro.

Agintarien txostenak jaso bezala azken 2014-2016 epealdian igoerak egon diren arren, urrun daude 2009-2010 ikasturteko datuetatik. Bestalde, uste dugu datuak horrela emateak ez duela egoera errearen isla agertzen. Izan ere, ikastaro-mota asko eskaintzen dira gaur egun helduek euskara ikasteko. Hartara, pertsona horien barruan badira astero hamar ordu eskola hartzen dutenak, edota astero sei eskola hartzen dutenak. Gauzak horrela, zaila egiten da kopuru hori bakarrik emanda helduen euskalduntzeari buruzko egoera zein den jakitea. Adituek eskatu beharko lukete pertsona horiek matrikulatuta dauden ikastaroen informazio xeheagoa, gutxienez, zenbat ordu astero egiten duten.

Bigarrenik, dirulaguntzen afera izango genuke. Agintarien txostenak jaso bezala 2014-2016an laguntzen gorabehera izan arren, azken ikasturtean gora egin du Eusko Jaurlaritzak emandako dirua.

Halere, elementu batean jarri nahiko genuke azpimarra. Agintariek diotenez, lurraldeko instituzioek diru-laguntzak eman dizkiete helduei euskara ikasteko, bai eta hainbat udalek ere.

Laguntza guztiak Jaurlaritzak ematen dituenekin bateragarriak dira. Dena den, horrek herritarren arteko bereizkeria handia sortzen du; izan ere, herritarrek bizi diren herriaren arabera gehiago edo gutxiago ordaintzen dute euskara ikasteko.

Horrexegatik uste dugu helduek euskara ikasteko laguntzak leihatila bakarretik kudeatu beharko litzatekeela, eta herritarrek doan izan beharko luketela berezko hizkuntza ikastea. Ezin onar daiteke autonomia erkidego bereko herritarrek laguntza desberdinak izatea euskara ikasteko..

Helduen etengabeko prestakuntza

Agintarien txostenak ez du informaziorik jaso helduen etengabeko hezkuntzan euskaraz egiten den eskaintzaz.

9. artikulua: Justizia

1. Jarraian zehazten diren neurriak hartzea bidezko egiteko besteko erregio edo gutxiengoaren hiztun kopurua duten zuzentza-agintaritzen barrutiei dagokienean, hizkuntza horietako bakoitzaren egoeraren arabera, eta lerroaldi honetan jasotzen diren aukerez baliatzeak epailaren ustez zuzentzaren administrazio onari oztoporik jartzen ez badio, kartagileek honako konpromisoak hartu dituzte:

a) auzibide kriminaletan:

i) auzibidean parte hartzen dutenek hala eskatzen badute, auzibidea erregio edo gutxiengoaren hizkuntzan aurrera eramatea ohartematea, eta/edo

iii) ohartematea errekerimendu eta frogak, ahozkoak zein idatzizkoak, onartezintzat ez hartzea erregio edo gutxiengoaren hizkuntzan egiteagatik, eta/edo

iv) gutxiengoaren hizkuntza horietan aurrera eramanez ahal izatea, beharrezkoa bada interpretari eta itzultzaileez baliatuta, interesatuei gehiago ordaindu beharra ekartzen ez badiote;

b) zibil arloko auzibideetan:

i) auzibidean parte hartzen duenetakoren batek hala eskatzen badu, auzitegiek auzibidea erregio edo gutxiengoaren hizkuntzetan aurrera eramanez deatela ohartematea, eta/edo

ii) auzibidean parte hartzen duenetakoren batek epaimahaiaren aurrean agertu behar badu eztabaidaren batean, bere erregio edo gutxiengoaren hizkuntzan hitz egin ahal izatea baimentzea. Horrek ez dio gastu gehigarriarik ekarriko, eta/edo

iii) Karta eta frogak erregio edo gutxiengoaren hizkuntzetan sortzea baimentzea, horretarako interpretariak edo itzulpenak erabili behar badira ere, beharrezkoa bada interpretari eta itzultzaileez baliatuta, interesatuei gehiago ordaindu beharra ekartzen ez badiote

c) Administrazio arloan aginpidea duten auzibideetan:

i) auzibidean parte hartzen duenetakoren batek hala eskatzen badu, auzitegiek auzibidea erregio edo gutxiengoaren hizkuntzetan aurrera eramanez deatela ohartematea, eta/edo

ii) auzibidean parte hartzen duenetakoren batek epaimahaiaren aurrean agertu behar badu eztabaidaren batean, bere erregio edo gutxiengoaren hizkuntzan hitz egin ahal izatea baimentzea. Horrek ez dio gastu gehigarriarik ekarriko, eta/edo;

Erregio edo Gutxiengoaren Hizkuntzen Europako Ituna berretsi zenetik justiziaren eremua beltzune agertu den arren eta bai Adituen Batzordeak zein Ministroen Batzordeak gomendio zuzen eta zehatzak egin arren, bosgarren ebaluazioan beste behin esan behar dugu Estatuak EZ DITUELA KONPROMISOAK BETE.

Itunaren 9. artikuluaaren arabera Estatuak interesatuei prozedura penal eta zibiletan euskara erabili ahal izatea bermatzeko konpromisoa hartu bazuen ere, berez Estatuan indarrean dagoen Legeriak, hots Botere Judizialari buruzko 6/1985 Lege Organikoak, zehazten du prozedurak zein hizkuntzatan gauzatuko diren. Hona 231. artikulua dioena:

231. artikulua:

Jarduketa judizial orotan, epaile, magistratu, fiskal, idazkari eta epaitegietako gainerako funtzionarioek Estatuako hizkuntza ofiziala, hots, gaztelania erabiliko dute.

*Epaile, magistratu, fiskal, idazkari eta epaitegietako gainerako funtzionarioek Autonomia Erkidegoetako berezko hizkuntza ofizialak ere **erabili ahal izango** dituzte, beti ere, aldeetako*

bakar bat ere aurka agertuko ez balitz, indefentsioa alegatuz hizkuntza ez ezagutzeagatik.

Horiek horrela, Estatuak prozedura zibil eta penaletan euskara erabili ahal izateari buruz hartutako 9.1.a)i eta 9.1.a)ii konpromisoak ez betetzeaz gain oztopo juridiko gaindiezina dauka konpromiso horiek betetzeko. Horrela, parteetako batek hizkuntza ez jakitea alegatzea aski da, prozedura judizialean berezko hizkuntza ofiziala itzultzailezik gabe ezin erabili ahal izateko.

6/1985 Lege Organikoaren 231.2. artikulua arabera, indefentsioa parteetako batek euskara ez jakitea alegatzen duenean soilik gertatzen da, besteak beste, Espainiako Konstituzioak gaztelania ezagutu beharra ezartzen duelako, eta ondorioz, inork ezin duelako hizkuntza hori ez jakitea alegatu. Gauzak horrela, gaztelania ezagutu beharra, lurraldeko berezko hizkuntza eta gainera ofiziala dena erabiltzeko eskubidearen gainetik jartzen dela egiaztatu ahal izan dugu behin eta berriro.

Ministroen Batzordeak egin zituen gomendioen balorazioan esan bezala, egia da, bai, Espainiako Agintariak aldaketak egin dituztela legerian, halere, ez da baliatu Europako Kontseilutik egindako gomendioak betetzeko. Hor dugu apirilaren 27ko 5/2015 Lege Organikoa, Prozedura Kriminalaren legea eta Botere Judizialaren Lege Organikoa aldatzen dituen, 2010eko urriaren 20ko 2010/64/UE Arteztaraua, zigor-arloko prozesuetan interpretaziorako eta itzulpenarako eskubideari buruzkoa, eta 2012ko maiatzaren 22ko 2010/13/UE Arteztaraua prozedura zigor arloko prozesuetako informaziorako eskubideari buruzkoa. Esan bezala, ulertezina da aukera hori baliatu ez izana Europako Kontseiluko Ministroen Kontseiluak hainbatetan egindako gomendioak betetzeko.

Bestalde eta langileen gaitasunari dagokionez, beste behin esan behar dugu Espainiako agintariak emandako informazioan oinarrituz, ez dela neurri eragingarririk hartu hizkuntza koofizialak dauden eremuetan fiskal, magistratu edota idazkari judizial euskaldunak bermatzeko, eta horrek zailtzen du prozedurak (zibilak, zigor arlokoak edota administratiboak) euskaraz egin ahal izatea.

2014-2016 epealdian ez da inolako aldaketarik egin Estatu mailako araudian euskararen ezagutza derrigorrezkoa izan dakien epaileei, magistratuei, fiskalei edota idazkariei.

Oinarrian euskararen ezagutza merezimendu gisa baloratzen zaie, baina ez da derrigorrezkoa.

Azpimarratu nahiko genuke bi elementu desberdin baloratzen dela gure lurraldean; batetik, zuzenbide zibil berezitua ezagutzea eta euskara

ezagutzea. Gauzak horrela, euskararen ezagutza egiaztatzeagatik urte bateko edo biko antzinakotasuna ematen zaie epaile eta magistratuei.

Zuzenbide zibilarren ezagutza, aldiz, lehentasunezko meritu gisa dago hartuta. Hor ere ondorioztatzen da araudia ez zaiela lotzen Euroitunaren azken ebaluazioetan behin eta berriz agertu diren gomendioei.

Fiskalei dagokienez, Espainiako Agintarien txostenak dio euskararen ezagutza merezimendu gisa baloratuko dela. Esan behar dugu, gaur egun ez dela behar bezala aplikatzen. Are gehiago, uztailaren 25eko karrera fiskalaren ordezkioak arautzeko 634/2014 Errege Dekretuak ezartzen du euskararen ezagutza merezimendu gisa baloratuko dela, baina gehienez 0,9 puntu.

Ezin dugu ondorioztatu, beraz, Espainiako Agintariek dioten bezala, indarrean dagoen legeriak EAEko edo Nafarroako epaileek, magistratuek edo fiskalek euskara ezagutzea errazten duenik.

Izan ere, araudiak justizia administrazioa euskara-gaitasunik ez duten langileez hornitzea ahalbidetzen du, eta, teoriarik, pertsona horiek beroriek euskara erabiltzen den espedienteetako komunikazio-ekintzak idatzi behar dituzte edota horien inguruko erabakiak hartu egin behar dituzte. Zalantzarik gabe, herritarren arteko berdintasun-printzipioa urratzen da.

Horrekin batera uste dugu agintariei eskatu beharko litzaiekeela egun euskararen gaitasun egokia duten epaile, magistratu, fiskal eta idazkarien kopuruak eta bilakaerak aurkeztea, indarrean dagoen araudiaren porrota egiaztatu ahal izateko.

EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOAN

Euskal Autonomia Erkidegoan dauden 343 epaile eta fiskalei dagokienez, 16 epaile eta 3 fiskal besterik ez dira elebidunak.

Langileei dagokienez, goi mailakoen artean euskararen ezagutza oraindik oso baxua da, esaterako, tramitatzailen %35ek besterik ez du. Forentseen artean, aldiz, %10 bakarrik da euskalduna.

Ezagutza-maila horiek bi ondorio nagusi dakarte; batetik, gaur egun ia ezinezkoa da epaiketa bat euskaraz egitea, eta bestetik, herritarrei atzerapenak eragiten zaizkie euskara erabili nahi dutentan.

Elebietan idatzitako dokumentuek epeetan atzerapenak dakartzala baieztatu du Justizia sailburuordeak. Are gehiago, baieztatu izan du elebitasuna aplikatzeak erabiltzaileei zuzenean eragiten diela: “Hainbat kasutan herritarraren zati bati kalte egin zaio eskaerak itzuli egin behar izan direlako eta horren atzerapenak ekarri dituelako.”

Behatokian ere zenbait kasu jaso dira eta egiaztatu da euskara erabili izan denean, horrek atzerapenak ekarri izan dituela. Esaterako 402-2015 espedientean, herritarrak Donostiako Instrukzioko laugarren epaitegian testigantza eman behar zuen eta euskaraz egin nahi zuenez, bertako langileak esan zion beste egun batean joan beharko zuela.

74-2005 espedientean, herritarrak exekuzio-demanda aurkeztu zuen eta euskaraz zegoenez, hamabi egun beranduago onartu zen tramitera (behin itzulitakoan).

Bestalde, badira hainbat kasu, non dokumentuak edo inprimakiak euskaraz egon arren herritarrei gaztelaniaz jartzen zaizkien eskura. Esaterako, 721-2013 espedientean, herritar bati Probintzia Auzitegiko bosgarren aretoan zitazioa eta zitazioa jaso duela egiaztatzeko dokumentua gaztelania hutsean eman zitzaizkion. Edota, 1251-2016 espedientean Lehen Auzialdiko Epaitegian lekukotza euskaraz egin nahi zuela alde aurretik jakinarazi arren, gaztelaniaz egin behar izan zuen interpreterik ez zutelako jarri.

Ondorioz, euskaraz hainbat inprimaki eta tresna abian jarri bada ere, argi dago, egun ia ezinezkoa dela epaiketa bat osorik euskaraz egitea, eta inertzien ondorioz gauza asko gaztelaniaz egiten jarraitzen dela.

2. Kartagileek honako konpromisoak hartu dituzte:

a) estatu bateko legezko egintzak ez baliogabetzea erregio edo gutxiengoen hizkuntza batean idatzita egoteagatik soilik;

Larria da oso, oraindik euskaraz dauden dokumentuak errefusatzeari epaitegietan. Esaterako, 47-2013 espedientearen arabera herritar batek eskatutako dokumentazioa euskara hutsean igorri zuenez, egun horretan bertan gaztelaniaz bidali ezean, agiriak zioena kontuan hartuko ez zitzaiola esanez mehatxatu zuten, hain zuzen ere, epaileak euskaraz ez zekielako.

UPAD DE 1ª INSTANCIA E INSTRUCCIÓN Nº 2 DE BERGARA
BERGARAKO LEHEN AUZIALDIKO ETA INSTRUKZIOKO 2
ZK.KO ZULUP

ARIZNOA sin - C.P./PK: 20570
TEL: 943-030052
FAX: 943-030057
N.I.G. P.V. / IZO EAE: 1
N.I.G. CDP / IZO BARR: 1

KOPIA DA / ES COPIA

Juicio monitorio / Juicio monitorio 1 - E

RECLAMACION DE CANTIDAD

Demandante / Demandatzailea
Procedente / Prokuradorea:

Demandado / Demandatua
Procedido / Prokuradorea:

ORDENANCIA DE ORDENACIÓN

SECRETARIO JUDICIAL QUE LA DICTA: SUSANA PERDUEÑO OCHOA
Lugar: BERGARA (GIPUZKOA)
Fecha: veintinueve de enero de dos mil quince

Por Unai Iturietz Erdotziain, se ha presentado demanda de procedimiento monitorio.

Previamente a la admisión de la misma, procédase a su traducción, remitiéndose por correo al servicio de traducción de los Juzgados de Eibar.

MODO DE IMPUGNACIÓN: recurso de REPOSICIÓN ante el Secretario Judicial, mediante escrito presentado en la Oficina Judicial en el plazo de CINCO DÍAS hábiles, contados desde el día siguiente de la notificación, expresando la infracción cometida a juicio del recurrente, sin cuyos requisitos no se admitirá la impugnación (artículos 451 y 452 de la LEC).

La interposición del recurso no tendrá efectos suspensivos respecto de la resolución recurrida (artículo 451.3 de la LEC).

Lo dispongo y firmo.

AUDIENCIA PROVINCIAL

PRESIDENCIA:

ACUERDO GUBERNATIVO DEL ILMO. SR. PRESIDENTE DE LA AUDIENCIA
PROVINCIAL DE BILBAO, D. ANGEL GIL HERNANDEZ.

ACUERDO Nº 20/13

Bilbao, 16 de diciembre de 2013.

Se ha recibido con fecha 16.12.13 queja enviada por el Observatorio de Derechos Lingüísticos, en la que un ciudadano, que no se identifica, manifiesta su queja por el hecho de no haberse respetado sus derechos lingüísticos derivados de la Ley 10/1982, de Normalización Lingüística del País Vasco, en su intervención en un asunto tramitado ante este Órgano.

Toda vez que se trata de una queja derivada del insuficiente cumplimiento de la citada Ley, con respecto a la cual ninguna atribución corresponde al Poder Judicial y, por ende a esta Audiencia, se estima procedente derivar la presente queja al Departamento de Justicia del Gobierno Vasco, en cuanto es esa Administración la que ostenta las competencias de formación lingüística de los empleados públicos de lo que de ella dependen.

Comuníquese a los interesados.

Así lo acuerdo, ordeno y mando.





CONSEJO GENERAL DEL PODER JUDICIAL
Promotor de la Acción Disciplinaria
Unidad de Atención Ciudadana

Consejo General del Poder Judicial
S-2015033155
2309048
23/07/2015



Observatorio de Derechos
Lingüísticos (Hizkuntz Eskubideen
Behatokia)
Marcelo Zelaieta, 75, U3 eraikina,
13. Bulegoa
IRUÑA
31014 Navarra

NOTIFICACIÓN SOBRE QUEJA

Nº Exp. CGPJ 034794/2015A01

Madrid, 20 de julio de 2015

Asunto: Reclamación por el funcionamiento del Juzgado de Instrucción Numero 4 de Donostia-san Sebastian.

Acusamos recibo a su escrito que ha tenido entrada en el Consejo General del Poder Judicial en fecha 03.07.2015, por el que expresa su queja por deficiencias en la Juzgado de Instrucción Numero 4 de Donostia-san Sebastian .

Esta Unidad de Atención Ciudadana es responsable de la recepción y tramitación de las quejas, reclamaciones y sugerencias formuladas por los ciudadanos por el funcionamiento de Juzgados y Tribunales, de conformidad con el Reglamento 1/98 del Consejo General del Poder Judicial.

Al ir referida su queja al uso de la lengua oficial, trasladamos su queja a la Dirección General de Relaciones con la Administración de Justicia del Gobierno del País Vasco, competente para conocimiento y, en su caso, adopción de las medidas que procedan para subsanar las deficiencias que se detecten, en el ámbito de sus competencias sobre dotación de medios humanos y personales en la Administración de Justicia de ese territorio.

Le agradecemos la presentación de su escrito pues con ello nos permite mejorar el funcionamiento de la Administración de Justicia.

Reciba un cordial saludo,

Ana María Pérez Blanco
Letrada de la Unidad de Atención Ciudadana



C/ Trafalgar, 27-29
28071 - Madrid

Tel.: 917000568

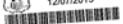
www.poderjudicial.es



CONSEJO GENERAL DEL PODER JUDICIAL
Servicio de Inspección

Madrid, 11 de julio de 2013

Consejo General del Poder Judicial
S-2013024608
1002496
12/07/2013



OBSERVATORIO DE
DERECHOS LINGÜÍSTICOS
MARCELO ZELAIETA ETORBIDEA, 75
45014 IRUÑA
EUSKAL HERRIA

Acusamos recibo de su escrito que tuvo entrada en este Servicio de Inspección el pasado día 4 de julio, en el que interpone queja contra el Juzgado de Primera Instancia e Instrucción nº 2 de Tolosa , por los motivos que obran en el escrito, entendiéndose por este Servicio de Inspección que la competencia para su tramitación corresponde al Secretario de Gobierno de Tribunal Superior de Justicia del País Vasco, órgano al que se la reenviamos con esta fecha y al que puede dirigirse en su caso.

LA JEFA DEL SERVICIO DE INSPECCION



Fdo.: Mª Virginia García Alarcón

10. artikulua: Administrazio-agintariak eta zerbitzu publikoak

10.2. Jarraian datozen neurriak hartzea bidezko egiteko besteko erregio edo gutxiengoaren hizkuntzetako hiztun kopurua duten toki edo erregio agintaritzeari dagokienez, kartagileek honakook baimendu eta/edo sustatzeko konpromisoa hartu dute::

a. eskualde edo toki mailako administrazioaren esparruan erregio edo gutxiengoaren hizkuntzak erabiltzea,

b. erregio edo gutxiengoaren hizkuntzetako hiztunek hizkuntza horietan ahoz edo idatziz eskariak aurkeztu ahal izatea;

c. eskualdeko taldeek beren agiri ofizialak erregio edo gutxiengoaren hizkuntzetan ere argitaratzea.;

Adituen Batzordeak aurkeztutako laugarren txostenean kexa berezitua agertu zuten Polizia Autonomikoan (Ertzaintza) eta Osasun sailean gertatzen zenari buruz. Are gehiago, eremu horiei buruzko informazio berezitua eskatu zuen.

ERTZAINZA – THE BASQUE AUTONOMOUS POLICE

Gaur egun kudeatzen ditugun datuen arabera, 2014an 8.000 Ertzainen (polizien) %38k zuten hizkuntza-gaitasunen bat egiaztatuta, eta 2017an %43k.

Datu horien nolabaiteko sailkapena egitearren, Sailburuak emandako datuen arabera, 35 urte baino gutxiago duten 584 Ertzainetatik, 91k besterik ez dute Europako Markoaren C1 maila.

Beste guztiek maila apalagoa dute, eta horrek ere baldintzatzen du zerbitzuak euskaraz eman ahal izatea. 36 eta 55 urteen arteko agenteei dagokienez, %43k egiaztatu dute hizkuntza-gaitasunen bat, eta horietatik %10ek C1 maila egiaztatu dute, hain zuzen ere, lana euskaraz egitea ahalbidetzen dien gaitasuna

Halere, oraindik ehuneko ez-nahikoak dira herritarren eskubideak bermatzeko. Hizkuntz Eskubideen Behatokira jo duten herritarrei erreparatuz gero, poliziaren eremua izan da, beste behin, 2014-2016 epealdiko beltzuneetako bat. Are gehiago, zenbaitetan herritarrak hizkuntza-eskubideen urraketa haratagoko gutxiespena pairatu behar izan du poliziaren aldetik.

39-013, 325-2013, 361-2013, 406-2013, 637-2013, 567-2014, 594-2014, 101-2015, 574-2015, 422-2015... espediente askotan agertzen dira Ertzainek eragindako hizkuntza-eskubideen urraketa, honako arrazoi hauengatik::

- Telefonoz herritarrari deitu eta gaztelaniaz hitz egitea
- Hainbat polizia-etxetan zerbitzua gaztelaniaz jasotzea, euskaraz eskatu arren.
- Salaketa egitera joan eta gaztelaniaz egiteko eskatu, bestela beste egun batean joateko eskatu.
- Errepide-kontrolean gaztelaniaz egitea
- Isuna gaztelania hutsean egotea
- Etab.

Horrekin batera, hainbat erantzun desatsegin. Esaterako 594-2014 espedienteetan Ertzainak herritarrari esan zion gaztelaniaz jakin behar zuela: “Por tonterías como el euskara no las vamos a liar”. Edo 492-2016 espedienteetan herritarra euskaraz hasi eta Ertzaina “A mí no me hables así” erantzutea.

OSASUNGINTZAREN EREMUA – OSAKIDETZA

Osasungintzan ere laugarren ebaluazioan Adituen Batzordeak informazio osagarria eskatu zuten langileen hizkuntza-gaitasunari buruz. Horren inguruan, azpimarratu nahiko genuke, gaur egun langileen %34k besterik ez duela egiaztatuta euskararen ezagutza.

Horrela, Adituen Batzordeak elementu horri erreparatu behar diola iruditzen zaigu, eta Agintariei eskatu beharko lieke %34 hori nola dagoen banatuta. Alegia, zenbat lanpostu diren administrazioarekin lotutakoak eta zenbat mediku-asistentzia zuzenarekin; alegia, zenbat medikuk eta erizainek duten egiaztatuta euskararen gaitasuna jaso beharko luke txostenak.

Izan ere, 2014-2016 epealdian asko izan dira osasun-asistentzia euskaraz ez jasotzeagatik Behatokiak kudeatu dituen espedienteak. Hona hemen gertaera esanguratsu batzuk:

- 745-2013 espediente. Arabako ospitalean harreraren zerbitzua gaztelaniaz eman zioten. Pantailetakoinformazioa gaztelaniaz zegoen. Medikuak arreta gaztelaniaz eman zion.
- 746-2013 espediente. Arabako ospitalean ume baten amak itzultzaile lanak egin behar izan zuen elektroaren ardura duten erizainek ezin zutelako euskaraz zerbitzua eman.
- 952-2013. Zortzi urteko umea ekografia egitera sartu zuten bakarrik, eta mediku zein erizainek ezin zioten arreta euskaraz eman.
- 986-2013 espediente. Umearentzat pediatria euskalduna eskatu dute ez diete eman.
- 488-2014 espediente. Sei urteko semea psikologoarekin test bat egitera joan zen ospitalera, eta ezin izan zen umearekin egoki komunikatu ez zekielako euskaraz. Gainera, koefizientea neurtzeko

testa euskaratu gabe zegoen eta gaztelaniaz egin behar izan zuen. Ondorioz, ezin izan zioten testa osorik egin.

- 532-2014 espediente. Medikua euskalduna izan arren, bere gaixotasun-baja ordezkatzeko jarri duten pertsona ez da euskalduna.
- 149-2015 espediente. Bederatzi urteko alaba osasun mentaleko espezialitatean artatu behar izan zuten eta ezin izan zioten zerbitzua euskaraz eskaini.
- 376-2015 espediente. Bilboko ospitale batean erditu zen herritarra. Ez leihatilakoak, ez emaginak, ez hurrengo egunetako erizainek, ez pediatriak, ez handik hilabete batera atxiki zituen psikologoek ez zekiten euskaraz.
- 991-2015 espediente. Ingurune euskalduneko osasun etxean emaginek erditzeko prestaketa ikastaroak gaztelania hutsean baino ez dituzte egiten. Ez dago euskaraz egiteko aukerarik.
- 836-2016 espediente. Ingurune euskalduneko ospitalean jarri duten haur psikologo berriak ez daki euskaraz, eta ezin du arreta euskaraz eskaini.
- Eta abar

Azkenik, Behatokiak bat egin du Osakidetza herritarrek euskara lehentasunezko hizkuntza gisa hartzeko abiarazitako kanpainarekin. Agintarien txostenak jaso bezala, 2016ko irailean herritarren ia %12ak eskatu zuen euskara lehentasunezko hizkuntza izatea. Halere, azpimarratu nahiko genuke, lehentasunezko hizkuntza izateak ez duela esan nahi herritar horiei guztiei zerbitzu guztiak euskaraz eskaintzen zaizkienik.

BESTELAKOAK

Eusko Jaurlaritzaren ikuspegi orokorrari erreparatuz gero, eta Jaurlaritzak berak 2016an emandako datuen arabera, jauzi ausartak egiteko tenorean dago.

2016ko datuen arabera Eusko Jaurlaritzan (Hezkuntza, Ertzaintza eta Osakidetza salbu) langileen %54,34k besterik ez dute egiaztatu lanpostuari dagokion euskararen gaitasuna.

Horien barruan sail batzuetan portzentaje oso altuak dauden arren, badira euskararen ezagutza baxuak dituzten sailak. Esaterako, Euskal Enplegu Zerbitzua kudeatzean duen LANBIDE erakunde autonomiadunean langileen % 31,3k besterik ez dute egiaztatu dagokien euskararen ezagutza edota Polizia eta Larrialdietako Euskal Akademian %28,6k.

11. artikulua: Hedabideak

1. Erregio edo gutxiengoaren hizkuntzak erabiltzen diren lurraldeei dagokionez, hizkuntza bakoitzaren egoeraren arabera, herri-agintariek arlo horretan zuzenean edo zeharka aginpiderik edo zer eginik duten neurrian eta komunikabideen independentzia eta autonomia errespetatu behar dela kontutan izanda, kartagileek honako konpromisoak hartu dituzte::

a) Irratia eta telebista neurri batean herri-zerbitzua direla kontutan izanda:

i) erregio edo gutxiengoaren hizkuntzan jardungo duten irrati eta telebista banagutxienez sor dadila ziurtatzea;

b) i) erregio edo gutxiengoaren hizkuntzan jardungo duen irrati bat gutxienez sortzeko sustapena egin eta/edo laguntzea,;

c) i) erregio edo gutxiengoaren hizkuntzan jardungo duen telebista bat gutxienez sortzeko sustapena egin eta/edo laguntzea;

d) entzutezko eta ikus-entzutezko lanak erregio edo gutxiengoaren hizkuntzan ekoiztu eta hedatzea sustatu eta erraztea,;

e) i) erregio edo gutxiengoaren hizkuntzan jardungo duen aldizkari bat gutxienez sortzeko eta/edo mantentzeko sustapena egin eta/edo laguntzea;

f) ii) dirubidezko laguntzak erregio edo gutxiengoaren hizkuntzan sortutako ikusentzutezkoei ere ematea;

g) erregio edo gutxiengoaren hizkuntzan lan egiten duten komunikabideetan jardun ahal izateko kazetari eta beste langile batzuen prestakuntza bultzatzea.

Estatuak aurkeztutako txostenean azaltzen du Estatuaren mendeko irrati eta telebistari buruzko ekainaren 5eko 17/2006 Legearen 3.2.e. artikuluaaren arabera printzipioen artean hizkuntza-aniztasuna jaso behar duela. Are gehiago, auzitegieta doktrinaren arabera EAEko lurralde-eremuan botere publiko guztiek euskarazko irrati- eta telebista-programak bermatu behar direla.

Espainiako Televisión Española delako kateak Euskal Autonomia Erkidegorako eta Nafarroarako egiten dituen deskonexioetan euskararen presentzia edo presentzia ezaz ez du inolako informaziorik ematen. Berretsi ahal dugu euskararen presentzia sinbolikoa dela.

Bestalde, egia da bai Euskal Autonomia Erkidegoari dagokionez, egun badagoela euskara hutsezko irrati eta telebista-kate bana. Hartara, konpromiso horiek betetzen direla ondorioztatzen da.

Halere, eta Itunaren konpromisoarekin zuzenean lotzen ez bada ere, kexa handiak sortu dira euskarazko telebista-kate publiko nagusiaren programazioaren baitan. Adibide argigarri bat jartzearen. Asteburueta gaueko albistegiak gaztelaniazko telebistan ordu bateko iraupena du; euskarazkoak, aldiz, hoge minutukoa.

Agintarien txostenean egun euskarazko hedabideei ematen zaizkien laguntzen karira badira azpimarratu nahiko genituzkeen elementu batzuk.

Komunitate osoari zabaltzen zaion euskarazko egunkari bakarrak, BERRIAk, 2013tik 2016rako epealdian gero eta diru gutxiago jaso du.

Horren bueltan, oso deigarria egiten zaigu euskara modu sinbolikoan erabiltzeagatik gaztelaniazko hedabideak diruz laguntzeko zabaldutako diru-lerroa.

Euskaraz diharduten hedabideei dirulaguntzak ematen zaizkien arren, ez dira aski proiektuak duintasunez aurrera eraman ahal izateko. Adibidez, beste egunkarietako soldatak aplikatuko balira, ezin izanen lirатеke gastu estandarrak egokitu eta bideraezina lirатеke. Hartara, euskarazko hedabideak proiektua bideratzeko ez ezik, lan-baldintza egokiak eta orekatuak izateko ere jaso beharko lituzkete dirulaguntzak.

Horrekin batera, txostena baliatu nahiko genuke beste bidegabekeria mahai gaineratzeko, publizitatearena hain zuzen ere. Egia da, bai, euskarazko hedabideek dirulaguntza zuzenak jasotzen dituztela jarduera euskaraz egiteagatik.

Halere, gogoratu nahiko genuke euskararik erabiltzen ez duten hedabideek zeharkako dirulaguntzak jasotzen dituztela publizitatearen bidez eta horrek ez diela inolako hizkuntza-betebeharrik ekartzen.

2016ko maiatzean Eusko Legebiltzarrean izandako eztabaida batean agertu zen Eusko Jaurlaritzak publizitatearen % 3 besterik ez zuela jartzen euskarazko hedabideetan. Are gehiago, 2015eko publizitate-jarraibideetan Jaurlaritzak ez zuen euskararen irizpidea txertatu

Azkenik, gogoratu nahiko genuke 2006an Lurreko uhinen bidezko tokiko telebista-zerbitzua arautzen duen dekretua onartu zela.

Kate guztiek euskaraz gutxieneko ordu kopurua ziurtatu beharko duten arren, Dekretu horrek ez zuen ziurtatzen demarkazio bakoitzean gutxienez euskara hutsean jarduten kate bat egongo zenik. Ez zuen ukatzen, ez eta ziurtatzen ere. Euskarazko hedabideetan lan egiten zuten zenbait erakundek Dekretuaren bidez lau katetatik batek euskara hutsean jardun zezan ziurtatzeko eskatu zioten Gobernuari, baina ez zuten eskaera aintzat hartu.

Dekretuaren arabera, telebistek hamar urte tartea zuten Gobernuak ezarritako euskararen erabileraren gutxienekora iristeko. Hamar urte baino gehiago joan dira ordutik, eta Agintariek ez dute horri buruzko inolako daturik jaso txostenean. Kezka dugu ea lizentzia lortu zuten hedabideek ea betetzen dituzten hizkuntza-kuota horiek.

13. artikulua: Ekonomia- eta gizarte-bizitza

1. Ekonomia eta gizarte-arloko jardueri dagokienez, kartagileek honako konpromisoak hartu dituzte herrialde osorako:

a) ekonomia eta gizarte-arloei buruzko agirietan batez ere lan-hitzarmenetan eta agiri teknikoetan, esate baterako ekoizpenak edo hornigaiak nola erabili adierazten dutenetan erregio edo gutxiengoaren hizkuntzak erabiltzea benetazko arrazoirik gabe galarazi edo mugatzen duten erabaki guztiak kentzea beren legedietatik;

b) enpresetako barne-araudietan eta ekintza pribatuetan erregio edo gutxiengoaren hizkuntzetako hitzunik hizkuntza horiek erabiltzea galarazi edo mugatzen duten baldintzak izatea debekatzea;

c) ekonomia eta gizarte-arloko jardueretan erregio edo gutxiengoaren hizkuntzak erabiltzea bultzatzearen aurkakoak diren neurriei aurre egitea;

d) erregio edo gutxiengoaren hizkuntzen erabilera bultzatzeko, aurreko azpiataletan azaldutako neurriez gainera, beste batzuk erabiltzea erraztu eta/edo sustatzea.

Agintarien txostenean jaso bezala, Euskal Autonomia Erkidegoan 6/2003 Legea dago, abenduaren 22koa, Pertsona Kontsumitzaile eta Erabiltzaileen Eskubideei buruzkoa.

Lege horren VII. Kapitulua II. Tituluak hizkuntza-eskubideak jasotzen ditu. Halaber, Lege hori garatzeko Eusko Jaurlaritzak 123/2008 Dekretua onartu zuen, pertsona kontsumitzaile eta erabiltzaileen hizkuntza-eskubideei buruzkoa.

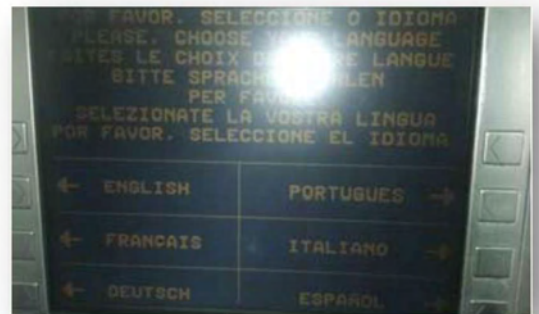
Halere, txostenak ez du jasotzen Dekretu horrek aldaketa batzuk izan zituela. Izan ere herritarren eskubidea bermatzeari begira. 2010eko uztailaren 20an 204/2010 Dekretua onartu zen, eta bertan jasotzen zen enpresei hiru urteko epea emango zitzaiela aurreko dekretuak jasotzen ituen betebeharrak betetzeko. Izan ere, beste araudietan bezalaxe, honetan ere aurreikusten zen enpresek legea bete ezean zigorrak izango zituztela.

Halere, esan bezala, hiru urteko epea eman zitzaien.

2012an lege berri baten bidez, aurrekoa baliogabetu, eta beraz, aurreko araudiak legea betetzen ez zenerako aurreikusten zituen xedapenak bertan behera utzi zituen.

Ondorioz, legeak berak balioa galdu zuen, izan ere, betebeharrak batzuk ezartzen bazituen ere, horiek ez betetzeak ez zien inolako eraginik sortzen enpresei.

Kontseiluak 2015ean egindako azterketa batean argi utzi zuen enpresen borondatearen esku geratu zela herritarren hizkuntza-eskubideak bermatzea.



2. Erregio edo gutxiengoen hizkuntzak erabiltzen diren lurraldeetan, ekonomia eta gizarte-arloko jardueri dagokienean herri-agintariak aginpideren bat baldin badute, aurrera eramatea posible den neurrian, honako konpromisoak hartu dituzte kartagileak:

a finantza eta bankuei buruzko araubideen bidez, merkataritzan jarduteko moduko baldintzetan, ordainketa-aginduak (txekek, ganbio-letrak, etab.) edo finantza arloko beste agiri batzuk erregio edo gutxiengoen hizkuntzetan erabili ahal izateko bideak jartzea, edo bestela, bide horiei hasiera ematen laguntzea;

Agintarien txostenak jasotzen du pertsona kontsumitzaileen eta erabiltzaileen hizkuntza-eskubideei buruzko 123/2008 Dekretuak finantza-eta kreditu-entitateetako dokumentuen hizkuntza-beharrak ezartzen dituela.

Halere, gogoratu nahiko genuke Dekretu horrek ez duela inolako xedapenik aurreikusten araua betetzen ez denerako. Ondorioz, Dekretuak betebeharrak ezarri arren, ez betetzeak ez dakar inolako ondoriorik.

Hona hemen Behatokia herritarrek iritsitako zenbait kexaren euskarri grafikoak::



c) ospitale, helduen egoitza edo antzeko gizarte-egoitzetan dauden gaixo, adineko edo bestelakoak beren erregio edo gutxiengoen hizkuntzan zaindu ahal izan ditzaten betearaztea;

Osasun zerbitzuei dagokienez, 61 eta 62. orrialdeetan azaldutakoa berresten dugu.



6. Euskara Nafarroako Foru Komunitatean



8. artikulua: Irakaskuntza

1. Irakaskuntzaren arloan, hizkuntza horiek erabiltzen diren lurraldeari dagokionez, hizkuntza bakoitzaren egoeraren arabera eta estatuko hizkuntza ofizialaren edo ofizialen irakaskuntzaren kaltetan gabe, agirigileek honako konpromisoak hartu dituzte:

a) i) eskolaurreko heziketa kasuan kasuko erregio edo gutxiengoaren hizkuntzetan burutzea ziurtatzea,

Nafarroako hiriburua Iruñean, haur hezkuntzaren lehengo zikloa eskaintzen duten hamazazpi haur-eskola publiko daude. Haietako hamabi udalarenak eta gainerako bostak Nafarroako Gobernuak kudeatzen ditu.

2013-2016 epealdian haur eskola publiko horietatik bik soilik garatu dute hezkuntza-proiektua euskaraz, eta biak auzo berean kokatuta daude. Plaza guztien % 11 eskaini dira euskaraz. Aldiz, hiru ikastetxetan gaztelania eta ingelesezko eredua eskaini dute; plaza guztien %32.

Gainerakoetan gaztelania hutsezko eredua eskaini dute, eskaintza osoaren %57.

Egoerak mobilizazio ugari ekarri zuen eta 2015ean aldaketak izan ziren. Udalak lau haur eskola gehiagotara zabaldu zuen euskarazko eskaintza.

Halere, euskarazko plaza kopurua handitu bada ere (%24), 2016ko martxoko aurrematrikulazioan

Iruñeko Udalak gurasoei egindako inkestan %38k adierazi zuen matrikula euskaraz egin nahiko zukeela. Ondorioz, eskaera eskaintzaren azpitik geratzen zen, eta gainera, hiriaren erdigunean ez zegoen euskarazko eskaintzerik.

Azkenik, gogoratu behar dugu Nafarroako Gobernuaren eskumenekoak diren bost haur eskoletako bakarrean ere ez dela egiten euskarazko eskaintzarik.

b) i) lehen heziketa kasuan kasuko erregio edo gutxiengoaren hizkuntzetan burutzea ziurtatzea

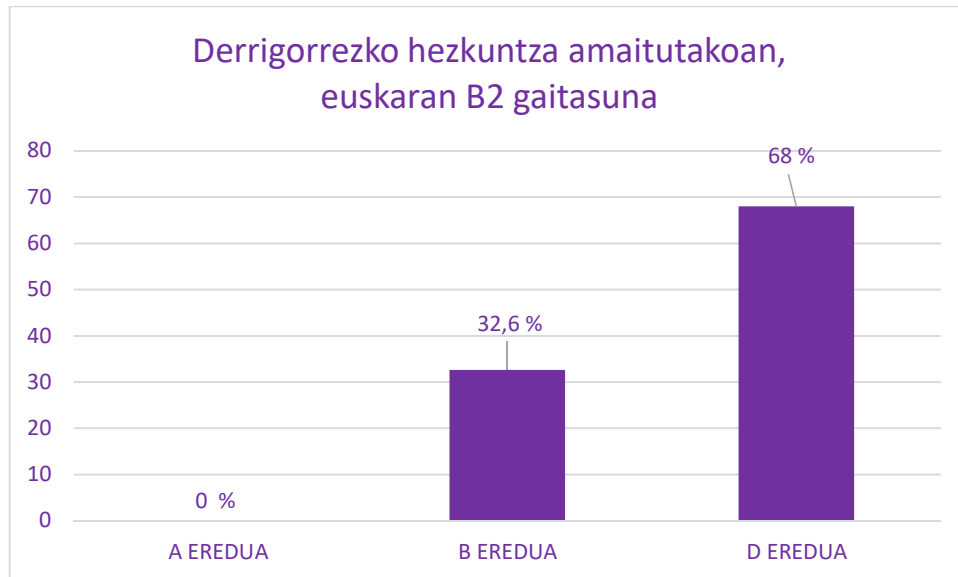
c) i) bigarren heziketa kasuan kasuko erregio edo gutxiengoaren hizkuntzetan burutzea ziurtatzea;

Nafarroako Foru Komunitatean hizkuntza-ereduen sistema dago abian:

- G eredua: Dena gaztelaniaz
- A eredua: Irakaskuntza gaztelaniaz, euskara ikasgai dela
- B eredua: Irakasgai batzuk gaztelaniaz, besteak euskaraz
- D eredua: Irakaskuntza euskaraz, gaztelania irakasgai dela

Legeak ezarritako eremu euskaldunean G eredurik ez dago, eta beraz, ikasleek gutxienez euskara ikasgai gisa hartu behar dute. Halere, Agintariak ez dute inolako ebaluaziorik egin ikasleek derrigorrezko hezkuntza amaitzen dutenean euskaraz lortzen dituzten gaitasunak egiaztatzeko.

Euskal Autonomia Erkidegoan Eusko Jaurlaritzak bai egin zuen horrelako azterketarik, eta ez dugu uste alde handia egongo denik Nafarroarekin. Orduko azterketaren emaitzek honako hau jasotzen zuten:



Horrekin azpimarratu nahi dugu Nafarroako ikasleen artean bereizkeria eragitean dela, eta ikasten duten ereduen arabera gaitasun desberdinak lortzen dituztela euskaran. Ondorioz, ikasleen berdintasun-printzipioa urratzen du ereduen sistema honek.

Bestalde, Nafarroan izandako kezka handia ereduen arteko nahasketa izan da. Horrela, ikastetxe edo eraikin berean hizkuntza-eredu desberdinak batu izan dituzte. Kontuan hartuta soziolinguistikoki gazteleradunak diren eremuetan kokatzen direla, horrek kinka larrian jartzen zuen ikasle horien euskalduntzea.

Noain eta Sarriguren herrietan, esaterako, eskaera egin zen euskarazko murgiltze ereduan dauden ikasleak beste eraikin batean kokatzeko, hain zuzen ere, euskararen ikaskuntza-prozesua bermatu ahal izateko.

d) i) heziketa tekniko eta lanbide-heziketa kasuan kasuko eskualde mailako edo gutxiengoaren hizkuntzetan burutzea ziurtatzea;

Biziki kezkatu gaitu agintariak txostenean aurkeztutako datuak. Zalantzarik gabe, Lanbide Heziketaren eskaintza guztitik %2,60 besterik ez izatea euskaraz, ez nahikoa dela erakusten du.

Kontuan hartu behar dugu derrigorrezko hezkuntzan euskarazko ereduak gora egiten dutela Nafarroan eta ez zaizkiela ikaskuntza-prozesua euskaraz egiteko tresnak eskaintzen.

Adituen Batzordeak gomendio zuzena egin beharko lukeela uste dugu.

e) i) unibertsitateko edo goi mailako beste ikasketa batzuk erregio edo gutxiengoen hizkuntzetan burutzea ohartematea;

Unibertsitateak berak luzatutako datuen arabera, 2000 urtean ikasleen %20 zen euskalduna eta 2017an %30. Hartara, gora egiten ari da ikasle euskaldunen kopurua.

Halere, igoera horiek ez dira proportzio berean ematean euskarazko eskaintzan. Izan ere, gaur egun Haur Hezkuntzako edo Lehen Hezkuntzako Irakasle Izateko graduak besterik ez dira eskaintzen euskara hutsean.

Horrela, beste gradu guztietan seihilekokako 148 ikasgai besterik ez da euskaraz eskaintzen. Kontuan hartuta 18 graduz ari garela; batz besteko sinple batek esango luke gradu bakoitzean seihileko 8 ikasgai besterik ez dagoela euskaraz. Halere, azpimarratzekoa da ikasketa batzuetan apenas ez dela ezer eskaintzen euskaraz, esaterako, Lan Harremanak eta Giza Baliabideak Graduan, Erizaintza Graduan, Elikagai Prozesu eta Produktuen Berrikuntzan Graduan, etab.

Horrela, Behatokiak kudeatutako 517-2013 dosierrean, zenbait ikaslek jo zuten gurera Nafarroako Unibertsitate Publikoan Matematika ikasgaia euskaraz aukeratu zuten arren ikasgaia gaztelaniaz hartzera behartu zituztelakoiIngeniaritzako 40 ikasle, euskaraz eskolak emateko gai den irakasle bakarra zegoelako.

Azkenik, hona ekarri nahiko genuke azpimarratzeko datu bat: Nafarroatik Euskal Autonomia Erkidegora unibertsitate ikasketak egitera joaten diren ikasleen %60 euskaraz ikastera doala.

f) i) helduen heziketa edo etengabeko heziketa neurri handi batean edo erabat erregio edo gutxiengoen hizkuntzetan burutzeko ikastaroak eskain daitezen beharrezko erabakiak hartzea;

Agintariak ez dute inolako informaziorik konpromiso honen betetze-mailari buruz.

Behatokiak kudeatutako datuen arabera, egia da bai, helduei euskaraz irakasteko dauden gizarte ekimeneko elkarteek dirulaguntzak berreskuratu dituztela.

Halere, oraindik laguntza horiek oso urrun daude berezko hizkuntza ikastea doakoa izatetik. Horrexegatik, uste dugu iraulketa egon behar dela helduak

euskalduntzeko laguntzetan berezko hizkuntza ikastea doakoa izateko Nafarroako edozein tokitan.

2. Irakaskuntzaren arloan, erregio edo gutxiengoen hizkuntzak aspaldidanik erabiltzen diren eskualdetatik kanpo dauden lurraldeei dagokienez, irakaskuntzaren garai egokietan erregio edo gutxiengoen hizkuntzak edo hizkuntzetan irakatsi ahal izatea baimendu, sustatu edo finantzatzeko konpromisoa hartu dute kartagileek, erregio edo gutxiengoen hizkuntzaren hiztun kopuruak hala jardutea bidezko egiten badu..

Hasieran esan bezala, Nafarroako eremu zabalenean ez da Kartaren III. Atala aplikatzen.

Agintarien txostenak jaso bezala 2015eko otsailean 18/1986 Legea aldatu zen, eta, ondorioz, Nafarroa osoan eskaini ahal izango zen euskarazko irakaskuntza.

Legerian aldaketa egon arren, oso larria iruditzen zaigu Gobernuak lege berriaren arabera politikari abian jarri ez izana. Nafarroako sindikatu batek inkesta bat egin zuen euskara ofiziala ez den eremuetan eta ikastetxeetatik %7,5ek besterik ez zuten informazio zuzena ematen euskarazko ereduaren inguruan.

Aipatu sindikatuak 40 ikastetxetara deitu zuen euskarazko irakaskuntza eskaintzen zuten galdetzeko. Lege berriaren arabera baiezkota erantzun behar bazieten ere, %10ek erantzun zuten ez zutela telefonoz erantzungo, %32k ez zuten euskarazko aukeraz informaziorik ematen; %57k informazioa eskaintzen zuten, baina erdiak informazio nahasia eskaintzen zuten ez matrikulatzeko. Beste hamar ikastetxek beste eredu bat eskaintzen zuten.

Azkenean, %7.5ek besterik ez zuten informazio zuzena eskaintzen.

Esan bezala, oso gertaera larria izan zen horrek eragin handia izan zezakeelako gurasoek euskarazko ereduak aukeratzeko unean.

9. artikulua: Justizia

1. Jarraian zehazten diren neurriak hartzea bidezko egiteko besteko erregio edo gutxiengoaren hiztun kopurua duten zuzentza-agintaritzen barrutiei dagokienean, hizkuntza horietako bakoitzaren egoeraren arabera, eta lerroaldi honetan jasotzen diren aukerez baliatzeak epailaren ustez zuzentzaren administrazio onari oztoporik jartzen ez badio, kartagileek honako konpromisoak hartu dituzte:

a) auzibide kriminaletan:

i) auzibidean parte hartzen dutenek hala eskatzen badute, auzibidea erregio edo gutxiengoaren hizkuntzan aurrera eramatea ohartematea, eta/edo

iii) ohartematea errekerimendu eta frogak, ahozkoak zein idatzizkoak, onartezintzat ez hartzea erregio edo gutxiengoaren hizkuntzan egiteagatik, eta/edo

iv) gutxiengoaren hizkuntza horietan aurrera eraman ahal izatea, beharrezkoa bada interpretari eta itzultzaileez baliatuta, interesatuei gehiago ordaindu beharra ekartzen ez badiote;

b) zibil arloko auzibideetan:

i) auzibidean parte hartzen duenetakoren batek hala eskatzen badu, auzitegiek auzibidea erregio edo gutxiengoaren hizkuntzetan aurrera eraman dezatela ohartematea, eta/edo

ii) auzibidean parte hartzen duenetakoren batek epaimahaiaren aurrean agertu behar badu eztabaidaren batean, bere erregio edo gutxiengoaren hizkuntzan hitz egin ahal izatea baimentzea. Horrek ez dio gastu gehigarririk ekarriko, eta/edo

iii) Karta eta frogak erregio edo gutxiengoaren hizkuntzetan sortzea baimentzea, horretarako interpretariak edo itzulpenak erabili behar badira ere;

beharrezkoa bada interpretari eta itzultzaileez baliatuta, interesatuei gehiago ordaindu beharra ekartzen ez badiote

c) Administrazio arloan aginpidea duten auzibideetan:

i) auzibidean parte hartzen duenetakoren batek hala eskatzen badu, auzitegiek auzibidea erregio edo gutxiengoaren hizkuntzetan aurrera eraman dezatela ohartematea, eta/edo

ii) auzibidean parte hartzen duenetakoren batek epaimahaiaren aurrean agertu behar badu eztabaidaren batean, bere erregio edo gutxiengoaren hizkuntzan hitz egin ahal izatea baimentzea. Horrek ez dio gastu gehigarririk ekarriko, eta/edo;

Erregio edo Gutxiengoaren Hizkuntzen Europako Ituna berretsi zenetik justiziaren eremua beltzune agertu den arren eta bai Adituen Batzordeak zein Ministroen Batzordeak gomendio zuzen eta zehatzak egin arren, bosgarren ebaluazioan beste behin esan behar dugu Estatuak EZ DITUELA KONPROMISOAK BETE.

Itunaren 9. artikuluaaren arabera Estatuak interesatuei prozedura penal eta zibiletan euskara erabili ahal izatea bermatzeko konpromisoa hartu bazuen ere, berez Estatuan indarrean dagoen Legeriak, hots Botere Judizialari buruzko 6/1985 Lege Organikoak, zehazten du prozedurak zein hizkuntzatan gauzatuko diren. Hona 231. artikulua dioena:

231. artikulua:

Jarduketa judizial orotan, epaile, magistratu, fiskal, idazkari eta epaitegietako gainerako funtzionarioek Estatuko hizkuntza ofiziala, hots, gaztelania erabiliko dute.

*Epaile, magistratu, fiskal, idazkari eta epaitegietako gainerako funtzionarioek Autonomia Erkidegoetako berezko hizkuntza ofizialak ere **erabili ahal izango** dituzte, beti ere, aldeetako bakar bat ere aurka agertuko ez balitz, indefentsioa alegatuz hizkuntza ez ezagutzeagatik.*

Horiek horrela, Estatuak prozedura zibil eta penaletan euskara erabili ahal izateari buruz hartutako 9.1.a)i eta 9.1.a)ii konpromisoak ez betetzeaz gain oztopo juridiko gaindiezina dauka konpromiso horiek betetzeko. Horrela, parteetako batek hizkuntza ez jakitea alegatzea aski da, prozedura judizialean berezko hizkuntza ofiziala itzultzailezik gabe ezin erabili ahal izateko.

6/1985 Lege Organikoaren 231.2. artikulua arabera, indefentsioa parteetako batek euskara ez jakitea alegatzen duenean soilik gertatzen da, besteak beste, Espainiako Konstituzioak gaztelania ezagutu beharra ezartzen duelako, eta ondorioz, inork ezin duelako hizkuntza hori ez jakitea alegatu. Gauzak horrela, gaztelania ezagutu beharra, lurraldeko berezko hizkuntza eta gainera ofiziala dena erabiltzeko eskubidearen gainetik jartzen dela egiaztatu ahal izan dugu behin eta berriro.

Ministroen Batzordeak egin zituen gomendioen balorazioan esan bezala, egia da, bai, Espainiako Agintariak aldatetarako egin dituztela legerian, halere, ez da baliatu Europako Kontseilutik egindako gomendioak betetzeko. Hor dugu apirilaren 27ko 5/2015 Lege Organikoa, Prozedura Kriminalaren legea eta Botere Judizialaren Lege Organikoa aldatzen dituenak, 2010eko urriaren 20ko 2010/64/UE Arteztaraua, zigor-arloko prozesuetan interpretaziorako eta itzulpenetarako eskubideari buruzkoa, eta 2012ko maiatzaren 22ko 2010/13/UE Arteztaraua prozedura zigor arloko prozesuetako informaziorako eskubideari buruzkoa. Esan bezala, ulertezina da aukera hori baliatu ez izana Europako Kontseiluko Ministroen Kontseiluak hainbatetan egindako gomendioak betetzeko.

Bestalde eta langileen gaitasunari dagokionez, beste behin esan behar dugu Espainiako agintariak emandako informazioan oinarrituz, ez dela neurri eragingarrikerik hartu hizkuntza koofizialak dauden eremuetan fiskal, magistratu edota idazkari judizial euskaldunak bermatzeko, eta horrek zailtzen du prozedurak (zibilak, zigor arlokoak edota administratiboak) euskaraz egin ahal izatea.

2014-2016 epealdian ez da inolako aldatetarik egin Estatu mailako araudian euskararen ezagutza derrigorrezkoa izan dakien epaileei, magistratuei, fiskalei edota idazkariei.

Oinarrian euskararen ezagutza merezimendu gisa baloratzen zaie, baina ez da derrigorrezkoa.

Azpimarratu nahiko genuke bi elementu desberdin baloratzen dela gure lurraldean; batetik, zuzenbide zibil berezitua ezagutzea eta euskara ezagutzea. Gauzak horrela, euskararen ezagutza egiaztatzeagatik urte bateko edo biko antzinakotasuna ematen zaie epaile eta magistratuei.

Zuzenbide zibilaren ezagutza, aldiz, lehentasunezko meritua gisa dago hartuta. Hor ere ondorioztatzen da araudia ez zaiela lotzen Euroitunaren azken ebaluazioetan behin eta berriz agertu diren gomendioei.

Fiskalei dagokienez, Espainiako Agintarien txostenak dio euskararen ezagutza merezimendu gisa baloratuko dela. Esan behar dugu, gaur egun ez dela behar bezala aplikatzen. Are gehiago, uztailearen 25eko karrera fiskalaren ordezkioak arautzeko 634/2014 Errege Dekretuak ezartzen du euskararen ezagutza merezimendu gisa baloratuko dela, baina gehienez 0,9 puntu.

Ezin dugu ondorioztatu, beraz, Espainiako Agintariek dioten bezala, indarrean dagoen legeriak EAEko edo Nafarroako epaileek, magistratuek edo fiskalek euskara ezagutzea errazten duenik.

Izan ere, araudiak justizia administrazioa euskara-gaitasunik ez duten langileez hornitzea ahalbidetzen du, eta, teoriarik, pertsona horiek beroriek euskara erabiltzen den espedienteetako komunikazio-ekintzak idatzi behar dituzte edota horien inguruko erabakiak hartu egin behar dituzte. Zalantzarik gabe, herritarren arteko berdintasun-printzipioa urratzen da.

Horrekin batera uste dugu agintariei eskatu beharko litzaiekeela egun euskararen gaitasun egokia duten epaile, magistratu, fiskal eta idazkarien kopuruak eta bilakaerak aurkeztea, indarrean dagoen araudiaren porrota egiaztatu ahal izateko.

NAFARROAKO FORU KOMUNITATEAN

Hori horrela izanik ere, uste dugu Agintariek ez dutela beharrezko informazioa eskaini Justiziaren eremuan erregioko agintarien mende daude langile laguntzaileen euskara-gaitasunaren inguruan, ez eta 2014-2016 epealdian egindako urratsez ere.

Gure kezka da ea Nafarroako epaitegietan epaile edo fiskalen bat euskalduna izango ote den. Hartara, Euskal Autonomia Erkidegoan epaiketa bat euskaraz egitea oso zaila bazen, Nafarroan ezinezkoa da.

Are gehiago, Nafarroako epaitegietan jakinarazpenak eta zitazioak ere gaztelania hutsean igortzen dira. Hartara, euskararen presentzia sinbolikoa da justizia epaitegietan.

JUZGADO DE PRIMERA INSTANCIA Nº 6
 c/ San Roque, 4 - 4ª Planta
 Pamplona/Iruña
 Teléfono: 848.42.42.57
 Fax: 848.42.42.61
 Cód. 0001

Procedimiento: PROCEDIMIENTO
 ORDINARIO (DERECHO AL HONOR -
 249.1.2)
 Nº Procedimiento: 0000521/2014
 NIG: 3120142120140004185
 Materia: Derecho de la persona

CÉDULA DE CITACIÓN
ÓRGANO JUDICIAL QUE ORDENA CITAR
 Juzgado de 1ª Instancia Nº 6

RESOLUCIÓN QUE LO ACUERDA
 Resolución de fecha de hoy dictada en el Procedimiento Abreviado nº
 seguido por resorte.

PERSONA A LA QUE SE CITA:
 D./Dña. [REDACTED] CALIDAD DE: de TESTIGO en la
 causa indicada.

OBJETO DE LA CITACIÓN
 Asistir al juicio oral en la causa indicada y declarar en calidad de testigo.

LUGAR, DÍA Y HORA DONDE DEBE COMPARECER:
 [REDACTED]

PREVENCIÓN LEGAL
 Es obligatoria su asistencia. Los ciudadanos tienen la obligación de colaborar con la justicia (artículo 118 de la Constitución). En caso de ausencia justificada podrá ser sancionado con una multa de 200 a 5000 euros.

EN SU CALIDAD DE VÍCTIMA DEL DELITO se adjunta hoja de información de derechos, haciéndole saber que si desea ejercitar los derechos comprendidos en el artículo 7 del Estatuto de la Víctima, deberá proporcionar a este órgano judicial correo electrónico o, en su defecto, dirección postal a donde remitir las correspondientes notificaciones, así como informar de cualquier cambio en dichas direcciones.

En Pamplona/Iruña, a [REDACTED] del 2016.
 El/La Letrado de la Administración de Justicia

PERSONA A CITAR:
 [REDACTED]
DOMICILIO:
 PAMPLONA

Juzgado de Primera Instancia Nº 6
 c/ San Roque, 4 - 4ª Planta
 Pamplona/Iruña
 Teléfono: 848.42.42.57
 Fax: 848.42.42.61
 Cód. 0001

Procedimiento: PROCEDIMIENTO
 ORDINARIO (DERECHO AL HONOR -
 249.1.2)
 Nº Procedimiento: 0000521/2014
 NIG: 3120142120140004185
 Materia: Derecho de la persona

Sección: B

CÉDULA DE CITACIÓN
ÓRGANO QUE ORDENA CITAR
 JUZGADO DE PRIMERA INSTANCIA Nº 6 de PAMPLONA/IRUÑA.

ASUNTO EN QUE SE ACUERDA
 El arriba referenciado.

PERSONA A LA QUE SE CITA
 Dña. [REDACTED]
 Domicilio en C/ San Roque, 4 - 4ª Planta, Pamplona/Iruña.

En concepto de TESTIGO, para actuar en dicho juicio, propuesto/solicitado por la parte demandante.

OBJETO DE LA CITACIÓN
 Concurrir al juicio o vista a fin contestar al interrogatorio de preguntas de las partes sobre hechos controvertidos en el pleito.

DÍA, HORA Y LUGAR EN QUE DEBE COMPARECER
 Se le cita para el día 11 de Febrero del 2016 a las 11:30 horas, en Sala de vistas 401 (Planta 4) de este Órgano Judicial sito en c/ San Roque, 4 - 4ª Planta, Pamplona/Iruña.

PREVENCIÓN LEGAL
 1.- Los testigos tienen el deber de comparecer en el juicio o vista para el que fueron citados (artículo 292.1 de la Ley 1/2000 de Enjuiciamiento Civil LEC).
 2.- La infracción de este deber será sancionada, previa audiencia, con una multa de ciento ochenta a seiscientos euros (artículo 292.1 LEC).

En Pamplona/Iruña, a 07 de octubre del 2015.

EL/LA LETRADO DE LA ADMINISTRACIÓN DE JUSTICIA

1



TRIBUNAL SUPERIOR DE JUSTICIA DE NAVARRA
SECRETARÍA DE GOBIERNO
NAFARROAKO JUSTIZIA AUZITEGI NAGUSIA
GOBERNU IDAKARITZA

TRIBUNAL SUPERIOR DE JUSTICIA DE NAVARRA
23 ABR. 2014
Nº 956
REGISTRO DE SALIDA

Teléfono 848 42 40 60
Fax 848 42 40 67
sgobnav@forosn.es
C/ San Roque 4
31011 Pamplona

Para su debido conocimiento y efectos procedentes en su comunicación de 2 de abril pasado, número de dossier 226/2014, le participo que el Excmo. Sr. Presidente en funciones, ha adoptado el siguiente acuerdo:

"El Observatorio de Derechos Lingüísticos, Behatokia, representado por la Sra. Petriati Ijura, formuló, mediante escrito de fecha 2 de abril de 2014, queja porque un ciudadano no identificado solicitó en el Juzgado mediante su abogado y procurador que el procedimiento del recurso interpuesto ante el Tribunal Administrativo de Navarra contra el Gobierno de Navarra deseaba realizarlo en euskera, habiendo recibido la sentencia escrito únicamente en castellano y que tales hechos suponen, para la promotora de la queja, que no se han tomado en consideración los derechos lingüísticos de los vascoparlantes y se solicita a esta Presidencia se ponga los medios para garantizar esos derechos.

En principio, se podría entender que la cuestión no afecta a la Administración de Justicia, puesto que el Tribunal Administrativo de Navarra no es un órgano judicial, sino administrativo, sobre el que esta Presidencia no tiene competencia, salvo en el caso de revisar sus sentencias si fueren recurridas por los cauces que las leyes procesales establecen.

Como no se facilita, por otra parte, dato alguno por el que se pueda identificar el Juzgado y procedimiento donde se dice se solicitó que se realizaran los trámites en euskera, nada podemos decir al respecto, salvo manifestar que en los Juzgados y Tribunales de Navarra, se cumplen ordinariamente tanto el artículo 231 de la Ley Orgánica del Poder Judicial, como la legislación foral atinente al vascuence, por lo tanto, procede rechazar la solicitud formulada por doña Garbiñe Petriati Ijura, en representación del Observatorio de Derechos Lingüísticos Behatokia".



Pamplona, a 23 de abril de 2014
LA SECRETARIA DE GOBIERNO
POR SUSTITUCIÓN,
Fdo.: Isabel Torres Guitián

OBSERVATORIO DE DERECHOS LINGÜÍSTICOS "BEHATOKIA"
AVDA. MARCELO CELAYETA, 75, EDIFICIO U3, OFICINA 13
31014 PAMPLONA



TRIBUNAL SUPERIOR DE JUSTICIA DE NAVARRA
SECRETARÍA DE GOBIERNO
NAFARROAKO JUSTIZIA AUZITEGI NAGUSIA
GOBERNU IDAKARITZA

TRIBUNAL SUPERIOR DE JUSTICIA DE NAVARRA
13 FEB. 2014
Nº 256
REGISTRO DE SALIDA

Teléfono 848 42 40 60
Fax 848 42 40 67
sgobnav@forosn.es
C/ San Roque 4
31011 Pamplona

Para su debido conocimiento y efectos procedentes, en relación con sus comunicaciones de 30 de enero pasado, Expedientes 1052 y 1053 de 2013, le participo que el Excmo. Sr. Presidente en funciones, ha adoptado el siguiente acuerdo:

"El Observatorio de Derechos Lingüísticos, Behatokia, representado por la Sra. Petriati Ijura, formuló, mediante escritos de fecha 30 de enero de 2014, sendas quejas porque un ciudadano no identificado presentó una denuncia en euskera y recibió en castellano todos los trámites del juicio y además, sin haberlo solicitado, se le proveyó de un intérprete de euskera, que rechazó, celebrándose el juicio en castellano, y que tales hechos suponen, para la promotora de la queja, que no se han tomado en consideración los derechos lingüísticos de los vascoparlantes y se solicita a esta Presidencia se ponga los medios para garantizar esos derechos.

Los hechos denunciados no constituyen una infracción del artículo 231 de la Ley Orgánica del Poder Judicial, ni tampoco la legislación foral atinente al vascuence. Cuestión distinta es que quepa adoptar medidas que impulsen el uso del euskera, tal como que haya personal que conozca este idioma o que se ponga a disposición de la ciudadanía formularios o textos de uso frecuente redactados en dicha lengua, pero este Tribunal Superior carece de competencias tanto en lo concerniente a la selección y formación del personal al servicio de la Administración de Justicia, como en lo referente a los medios materiales precisos para desarrollar su labor, correspondiendo las mismas al Ministerio de Justicia y al Gobierno de Navarra, por lo tanto, procede rechazar las solicitudes formuladas por doña Garbiñe Petriati Ijura, en representación del Observatorio de Derechos Lingüísticos Behatokia."



Pamplona, a 13 de febrero de 2014
LA SECRETARIA DE GOBIERNO,
Fdo.: Mercedes Vitrán Arigita

OBSERVATORIO DE DERECHOS LINGÜÍSTICOS "BEHATOKIA"
AVDA. MARCELO CELAYETA, 75, EDIFICIO U3, OFICINA 13.-
31014 PAMPLONA

10. artikulua: Administrazio-agintariak eta zerbitzu publikoak

10.2. Jarraian datozen neurriak hartzea bidezko egiteko besteko erregio edo gutxiengoaren hizkuntzetako hiztun kopurua duten toki edo erregio agintaritzei dagokienez, kartagileek honakook baimendu eta/edo sustatzeko konpromisoa hartu dute:

a. eskualde edo toki mailako administrazioaren esparruan erregio edo gutxiengoaren hizkuntzak erabiltzea,

b. erregio edo gutxiengoaren hizkuntzetako hiztunek hizkuntza horietan ahoz edo idatziz eskariak aurkeztu ahal izatea;

c. eskualdeko taldeek beren agiri ofizialak erregio edo gutxiengoaren hizkuntzetan ere argitaratzea.

Langileen hizkuntza-gaitasunari dagokionez, honako ebaluazio honetan **Itunaren kontra egiten duten bi gertaera** mahai gaineratu nahiko genuke:

1) Batetik, Nafarroan egun euskaraz jakitea zigortu egiten dela lan-deialdietan eta euskara egiaztatzen duten langileei ateak ixten zaizkiela. Bestetik, erabat desorekatua dela euskararen ezagutza merezimendu gisa nola baloratzen den Nafarroan ez berezkoak, ez eta ofizialak beste hizkuntzekin erkatuta.

Egun Nafarroan indarrean dagoen araudiaren arabera: *Behar diren hautapen probak gainditu eta Nafarroako Administrazio Publikoan euskara edo Europar Batasuneko hizkuntzaren bat jakin beharra duten lanpostuetan sartu direnek 2009ko urtarrilaren 1etik aurrera, hutsik dauden eta hizkuntza hori jakitea nahitaezkoa duten lanpostuak bakarrik aukera ditzakete*

Arau diskriminatzaile horren jatorria 2003an onartutako 29/2003 Foru Dekreturen 18.3. artikulua da. Halere, Nafarroako Justizia Auzitegi Nagusiko Administrazioarekiko Auzien Salak, 451/2003 helegiteari buruz 2004ko ekainean emandako epaiaren bitartez artikulua hori baliogabetu zuen. Horretarako argudio nagusia izan zen horrelako erabaki bat ezin zela dekretu bidez ezarri, eta, izatekotan, horrelako zerbait arautzeko gutxienez legearen maila beharko zuela. Hori izan zen arrazoia, baina beste argudio interesgarri batzuk ere eman zituen, esate baterako, artikulua horrekin, “plus” bat izan beharko lukeena, **euskararen ezagutza, penalizatzeko erabil zitekeela**.

Gobernuak kasazio-errekurtsoa jarri zion Administrazioarekiko Auzien Salaren epaiari. Auzitegi Goreneko Administrazioekiko Auzien 3. Aretoko 6. Atalak aztertu zuen errekurtsio hori, eta erabaki zuen ez onartzea eta, beraz, Nafarroako Auzitegiaren Administrazioekiko Auzien Salak ebatzitakoa ontzat ematea, 18.3. artikulua bertan behera geratuz.

Langile jakin batzuek, euskaraz (edo Europar Batasuneko edozein hizkuntza, baina hori ez da oso esanguratsua, euskara da hemen mamia) dakitela egiaztatu eta horri esker lanpostua eskuratu duten langileak hain zuzen ere,

zigortu eta diskriminatzen ditu, ez dielako uzten euskarazko profilik ez duten lanpostuetako lekualdatze lehiaketetara aurkezten.

Egun, indarrean dago araudi hori, eta beraz, elebidunak izan arren, eta haien lana bi hizkuntzetan egiten duten arren, ez zaie euskarazko eskakizuna ez duten lanpostuetarako barne-lehiaketetan parte hartzen uzten.

2) Bigarrenik, hezkuntzaren esparruan edozein espezialitatetako azterketa euskaraz egiten duten hautagaiek, azterketa berriz ere egin behar dute gaztelaniaz, baldin eta gaztelaniaz eman nahi badituzte eskolak.

Gogoratu behar dugu Espainiako Konstituzioaren arabera herritar guztiek badutela gaztelania ezagutzeko derrigortasuna, eta beraz, ulergaitz egiten da biologia, matematika, teknologoa... diziplinetako azterketak eta frogak euskaraz egin ostean, berriz ere gaztelaniaz egin behar izatea.

Horretaz gain, aipatzeko modukoa da, gaur egun Nafarroako administrazio publikoan oso lanpostu gutxik dutela euskararen derrigorrezko ezagutza ezarria, eta horrek ondorio zuzenak ditu herritarren eskubideen bermean.

Eta, gainera, euskararen ezagutza lanpostu gutxik izateaz gain, eta merezimendu gisa ere oso gutxiri hartzen zaio kontuan. Horretaz gain, merezimendu gisa kontuan hartzen denean, oso gutxi baloratzen da euskararen ezagutza, besteak beste, atzerriko hizkuntzen balorazioari erreparatuz gero.

55/2009 Foru Dekretua da administrazio publikoko lanpostuetan euskararen ezagutzaren balorazioa arautzen duena. Horrela, batetik, eremu mistoko zein lanpostutan baloratuko den esaten du (guztietan ez baita baloratzen. Horretaz gain, eremu euskaldunean euskararen ezagutza puntuazio osoaren %6 baino gehiago ez da izango. Lanpostu zehatz batzuetan %10era irits daiteke. Eremu mistoari dagokionez, puntuazio osoaren %3 baino gehiago ez da izango, eta lanpostu zehatz batzuetan %6 baino gutxiago.

Halere, Dekretu horretan ez bada jasotzen ere, kontuan hartu behar dugu lanpostu guztietan ingelesaren, frantsesaren eta alemanaren ezagutza bina punturen merezimendua duela beti.

Adibide bat jar dezagun:

2015eko lan deialdia Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioaren eta haren erakunde autonomoen zerbitzuko artxiboetako erdi mailako teknikari izateko 5 lanpostu huts

Merituak:

Administrazioan egindako zerbitzuak: 30 puntu

Titulazioak: 10 puntu

Hizkuntzak:

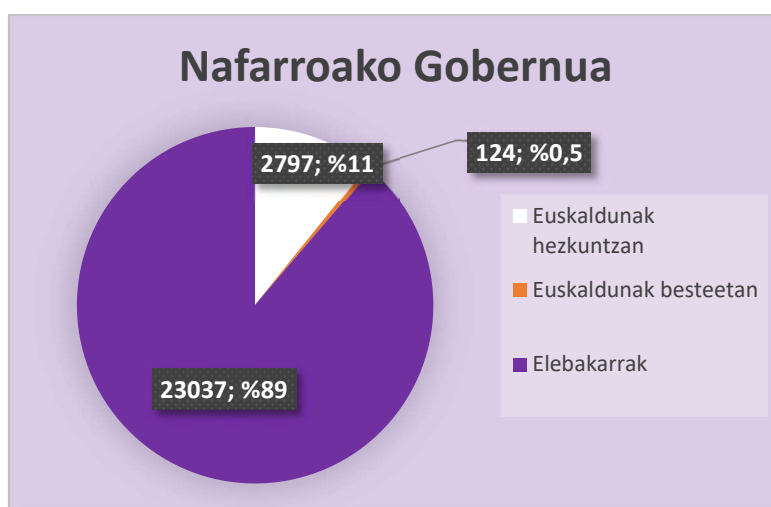
Euskara: 2.76 (Eremu euskaldunean) / 1.38 (eremu mistoan)

Ingelesa: 2

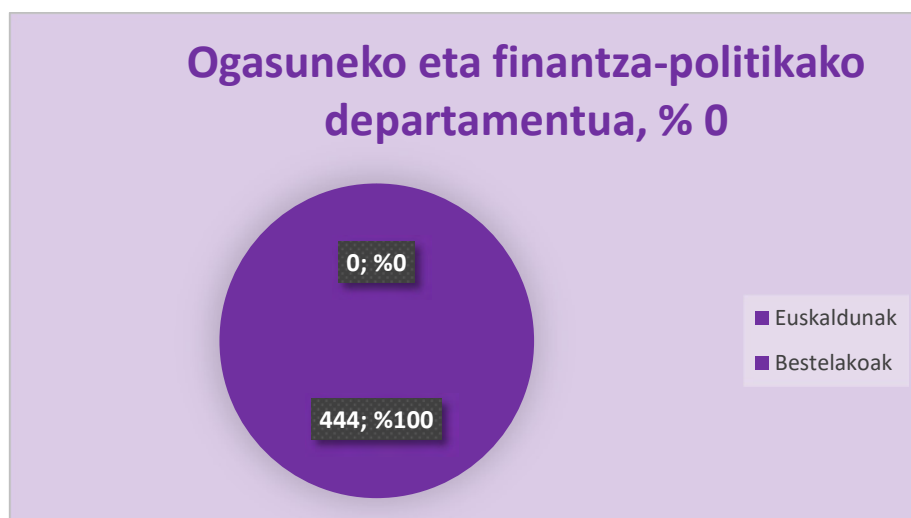
Frantsesa: 2

Alemanera: 2

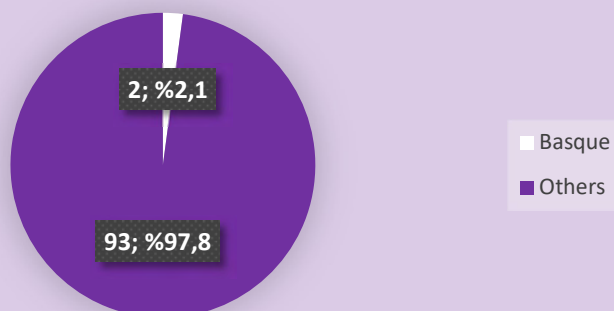
Horri lotu behar diogu egun Nafarroako Gobernuan euskararen derrigorrezko ezagutza duten lanpostuak oso eskasak direla:



Departamentu batzuetan egoera oso makurra da:



Herritarrekiko eta Erakundeekiko Harremanetarako Depar., % 2,1



Kultur, Kirol eta Gazteriako Departamentua, %0



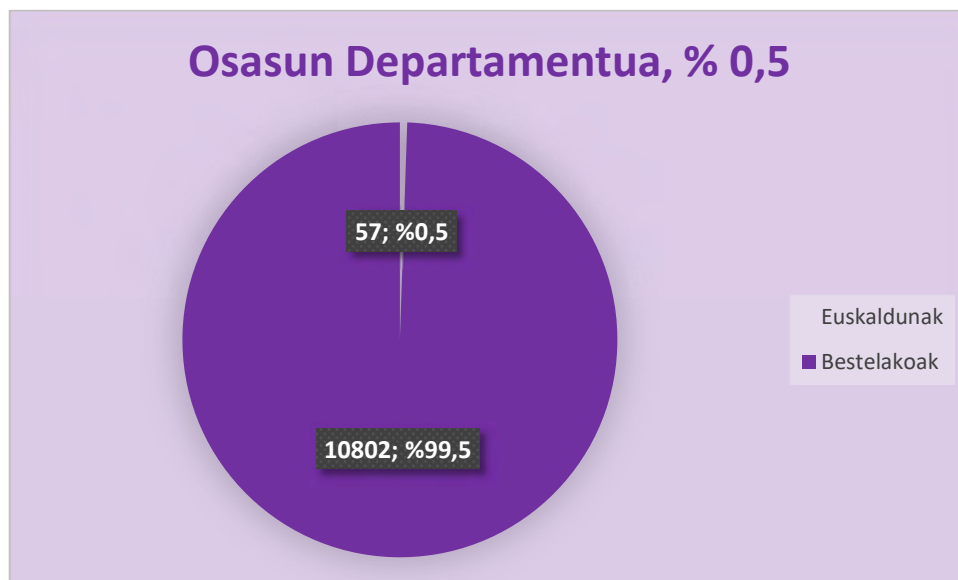
Garapen Ekonomikorako Departamentua, % 0,5



OSASUN-EREMUA: OSASUNBIDEA

Aurreko ebaluazioetan Adituen Batzordeak eta Ministroen Batzordeak berak kezka agertu izan dute osasun-asistentzian gertatzen denari buruz. Horrexegatik, osasunaren eremuaren azterketa berezitua egin nahi izan dugu.

Lehenik eta behin gogoratu nahiko genuke, Nafarroako Gobernuak berak emandako datuen arabera, osasungintzan lanpostuen %0,57k besterik ez duela ezarrita euskararen derrigorrezko ezagutza. Horrek esan nahi du, 10.802 langileetatik 57k besterik ez. Zalantzarik gabe kopuru horrekin ezin da herritarren eskubidea, ez eta Euroitunaren konpromisoa ere, inondik inora bete.



2014-2016 epealdian asko izan dira Hizkuntz Eskubideen Behatokiak osasungintzaren eremutik jasotako kexak. Horien arrazoiak bi multzotan banatu nahi izan ditugu; batetik, osasun-zerbitzuarekin berarekin lotutakoak eta bestelakoak.

Osasun-zerbitzuarekin lotutakoak:

- 594-2016 espedientea: Iruñeko osasun-etxe batean mediku euskalduna eskatu eta ez dagoela jakinarazi diote.
- 231-2016 espedientea: Iruñeko osasun-etxe batean ez dago pediatria euskaldunik
- 756-2016 espedientea: Osasun-etxera joan eta harreraren zeuden langileetako batek ere ezin izan zuen zerbitzua euskaraz eskaini.

- 999-2016 espedientea. Pediatra euskalduna zegoen, baina ordezkoa jarri dute. Ordezkoak ezin du zerbitzua euskaraz eman udalerri oso euskaldun batean.
- 439-2015 espedientea. Ingurune oso euskalduneko osasun-etxean jarri duten mediku ordezkioak ezin du zerbitzua euskaraz eman.
- 473-2015 espedientea. Ingurune oso euskaldunean dagoen osasun-etxeko pediatrak ezin du zerbitzua euskaraz eman.
- 495-2015 espedientea. Ingurune euskaldun bateko 518 herritarrek kexa jaso dute osasun etxeetako hainbat medikuk eta pediatrak ezin dutelako zerbitzua euskaraz eman.
- 579-2015 espedientea. Ingurune euskaldun bateko osasun-etxeko eta emakumeari laguntzeko zentroko hainbat lanpostutan ez da derrigorrezkoa euskararen ezagutza. Ondorioz, herritarrek, ikasleek barne, ez dute haiengandik zerbitzua euskaraz jasotzen.
- Etab.

Bestelakoak

- 196-2016 espedientea. Iruñeko ospitaleko kartel gehienak gaztelania hutsean daude.
- 996-2016 espedientea. Osasun-etxeko kartel guztiak gaztelania hutsean daude.
- 272-2015 espedientea. Medikuari hitzordua bertan behera utziz gero albistatzeko orria ez dago euskaraz.
- 803-2015 espedientea. Txertoa jarri zioten semeari. Txertoak eragin ditzakeen alboko kalte-ondorioari buruzko informazio-orria gaztelania hutsean zegoen.
- 800-2016 espedientea. Osasun-etxean egon izanaren egiaztatzea gaztelania hutsean dago.
- 1433-2016 espedientea. Oftalmologoarekin hitzordua gogorarazteko SMSa gaztelania hutsean bidali dute.
- 1585-2016 espedientea. Bularreko minbiziari aurre egiteko programaren baitan igorri dioten eskutitza gaztelania hutsean zegoen.
- Etab.

PARTE MÉDICO DE BAJA/ALTA DE INCAPACIDAD TEMPORAL POR CONTINGENCIAS COMUNES

Número BAJA: 00. Número ALTA: 00.

RÉGIMEN	SITUACIÓN	DATOS DEL TRABAJADOR
GENERAL ☒	ACTIVO ☒	NÚM TARJETA SANITARIA:
AUTÓNOMOS ☐	DESEMPLEADO ☐	NÚM AFILIACIÓN A LA SEGURIDAD SOCIAL: 31
AGR. C/PROPIA ☐		NÚM DOCUMENTO NACIONAL DE IDENTIDAD:
AGR. C/AJENA ☐		NOMBRE Y APELLIDOS:
MAR ☐		
E. HOGAR ☐		
M. CARBÓN ☐		

Domicilio: CALLE, Localidad: PAMPLONA/IRUÑA, Provincia: NAVARRA, Código postal: , Teléfono: .

DATOS DE LA EMPRESA

Nombre de la empresa: , Domicilio: A, Localidad: PAMPLONA/IRUÑA, Provincia: Navarra, Código postal: .

Entidad pago IT/CC: MUTUA ☐ INSS ☒ ISM ☐ Mutua: , Actividad Empresa: , Código CNAE: , Puesto de trabajo: .

Otras actividades as: .

DESCRIPCIÓN DE LIMITACIÓN DE LA CAPACIDAD FUNCIONAL (en parte de baja) / RESULTADO RECONOCIMIENTO MÉDICO (en parte de alta)

LIMITACIONES

¿DURACIÓN PROBABLE DE LA BAJA? DÍAS: IT de: Corta duración MESES: .

DIAGNÓSTICO

Código CIE-9 MC: , Duración estándar: De: a días.

PARTE DE BAJA

PARTE DE ALTA ☒ Fecha de la BAJA: 09/2015, Fecha del ALTA(*): 10/2015

DATOS DEL FACULTATIVO - CIAS

CIAS: 10/2015, Firma, Fecha y Sello: , Número de colegiado: 31C

CAUSA DEL ALTA

Curación ☐ Fallecimiento ☐ Inspección Médica ☐ Propuesta de Invalidez ☐ Agotamiento plazo ☐ Mejoría que permite realizar trabajo ☒ Incomparecencia ☐

P.9 (*) En los partes de alta, cumplimente también la fecha de la alta. Firmar para el TRABAJADOR.

Instrucciones al Paciente

Fecha Impresión: 11/2015

Paciente: , CIPNA: , TS: , Centro: CENTRO DE SALUD DE BARAÑAIN I

Entregado por: , N° de Colegiado: (MED)

Tipo: GOTAS, Medicación: GOTAS, Observación: FIC REGISTRADO TRAT

HORARIO

6	7	8	9	10/11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24

TOBRAMICINA 3MG/ML COLIRIO EN SOLUCIÓN 5 ML

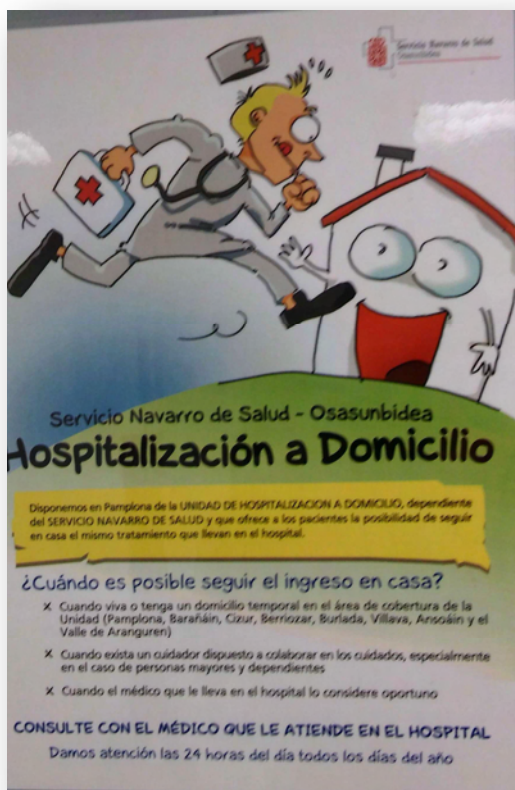
Duración Tratamiento: Desde 11/2015 hasta 11/2015

Cada día

2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

2 GOTAS A LAS 08.00, 2 GOTAS A LAS 16.00, 2 GOTAS A LAS 00.00 Cada día
VÍA OFTÁLMICA

2 gotas / 8h x 7d



11. artikulua: Hedabideak

1. Erregio edo gutxiengoaren hizkuntzak erabiltzen diren lurraldeei dagokionez, hizkuntza bakoitzaren egoeraren arabera, herri-agintariek arlo horretan zuzenean edo zeharka aginpiderik edo zer eginik duten neurrian eta komunikabideen independentzia eta autonomia errespetatu behar dela kontutan izanda, kartagileek honako konpromisoak hartu dituzte::

a) Irratia eta telebista neurri batean herri-zerbitzua direla kontutan izanda:

i) erregio edo gutxiengoaren hizkuntzan jardungo duten irrati eta telebista banagutxienez sor dadila ziurtatzea;

b) i) erregio edo gutxiengoaren hizkuntzan jardungo duen irrati bat gutxienez sortzeko sustapena egin eta/edo laguntzea,;

c) i) erregio edo gutxiengoaren hizkuntzan jardungo duen telebista bat gutxienez sortzeko sustapena egin eta/edo laguntzea;

d) entzutezko eta ikus-entzutezko lanak erregio edo gutxiengoaren hizkuntzan ekoiztu eta hedatzea sustatu eta erraztea,;

e) i) erregio edo gutxiengoaren hizkuntzan jardungo duen aldizkari bat gutxienez sortzeko eta/edo mantentzeko sustapena egin eta/edo laguntzea;

f) ii) dirubidezko laguntzak erregio edo gutxiengoaren hizkuntzan sortutako ikusentzutezkoei ere ematea;

g) erregio edo gutxiengoaren hizkuntzan lan egiten duten komunikabideetan jardun ahal izateko kazetari eta beste langile batzuen prestakuntza bultzatzea.

Estatuak aurkeztutako txostenean azaltzen du Estatuaren mendeko irrati eta telebistari buruzko ekainaren 5eko 17/2006 Legearen 3.2.e. artikulua arabera printzipioen artean hizkuntza-aniztasuna jaso behar duela. Are gehiago, auzitegieta doktrinaren arabera EAEko lurralde-eremuan botere publiko guztiek euskarazko irrati- eta telebista-programak bermatu behar direla.

Espainiako Televisión Española delako kateak Euskal Autonomia Erkidegorako eta Nafarroarako egiten dituen deskonexioetan euskararen presentzia edo presentzia ezaz ez du inolako informaziorik ematen. Berretsi ahal dugu euskararen presentzia sinbolikoa dela.

Bestalde, berretsi behar dugu Nafarroari dagokionez, ez direla 11.1.a, 11.1.b. eta 11.1.c konpromisoak betetzen Gobernuak ez duela euskarazko irrati- edo telebista-katerik sortu.

Horretaz gain, azpimarratu nahiko genuke 2014 eta 2015ean euskarazko hedabide ez-publikoek dirulaguntza publikorik jaso ez bazuten ere, 2016an berreskuratu zituztela lehenagotik jasotzen zituzten laguntzak.

Halere, aurrekoan bezala, txostena baliatu nahiko genuke beste bidegabekeria mahai gaineratzeko, publizitatearena hain zuzen ere. Egia da, bai, euskarazko hedabideek dirulaguntza zuzenak jasotzen dituztela jardura euskaraz egiteagatik. Halere, gogoratu nahiko genuke euskararik erabiltzen ez duten hedabideek zeharkako dirulaguntzak jasotzen dituztela publizitatearen bidez eta horrek ez diela inolako hizkuntza-betebeharrik ekartzen.

Hor ere kokatu nahiko genuke Agintariek aurkeztu dituzten datuak ez direla osoak.

Esaterako, txostenean jasotzen da Komunikazio eta Institutuzioekin Harremanetarako Departamentuak 1.595.131 euro banatu zizkiela Nafarroako telebista eta enpresek ekoiztutako ikus-entzunezkoen artean. Larria iruditzen zaigu txostenak ez jasotzea dirutza horretatik %31 besterik ez zaiela bideratu euskarazko produktuei.

3. Legearekin bat etorrira sortutako egituretan, erregio edo gutxiengoen hizkuntzetako hiztunen interesak ordezkatzuta egon edo kontutan hartzeko konpromisoa hartu dute kartagileek. Helburua komunikabideen askatasuna eta pluraltasuna bermatzea da.

Txostenak ez du adierazten ez nola hartzen diren kontuan euskal hiztunen interesak ez nola aintzat hartzen diren.

12. artikulua: Kultura-jarduerak eta azpiegiturak

1. Kultura-jarduera eta azpiegituren arloan batez ere liburutegiak, bideotekak, kultur etxeak, museoak, ikastetxeetako artxibategiak, antzerkiak, zinemak, literatura eta zinemarako ekoizpen-lanak, herri-kulturaren adierazpideak, jaialdiak, kulturaren arloko industriak, guztietan ere batez ere teknologia berria erabiltzea bultzatuko delarik, hizkuntza horiek erabiltzen diren eskualdeari dagokionez eta herri-agintariak aginpideren bat edo zer esanik baldin badute arlo horretan, honako konpromisoak hartu dituzte kartagileek:

a. erregio edo gutxiengoaren hizkuntzako espresabideak eta ekimenak sustatzea eta hizkuntza horietan sortutako lanak eskuratzeko bideak erraztea;

b. erregio edo gutxiengoaren hizkuntzan sortutako lanak beste hizkuntza batzuetan eskuratu ahal izateko bideak erraztea. Horretarako, itzulpenak, bikoizketak, postsinkronizazio-lanak eta azpigituluak jartzea bultzatu edo garatuko dira;

c. beste hizkuntza batzuetan sortutako lanak erregio edo gutxiengoaren hizkuntzan eskuratu ahal izateko bideak erraztea. Horretarako, itzulpenak, bikoizketak, postsinkronizazio-lanak eta azpigituluak jartzea bultzatu edo garatuko dira;

d. kultura-jardueri hasiera eman edo bultzatzeko ardura duten erakundeek, beren ekimeneko lanak edo beraiek bultzatutakoak burutzerakoan erregio edo gutxiengoaren hizkuntzak eta kulturak neurri egokian barnera daitezen zaintzea;

e. kultura-jardueri hasiera eman edo bultzatzeko ardura duten erakundeek, beren langileen artean, biztanleen gainontzeko hizkuntzak ezagutzeaz gainera, erregio edo gutxiengoaren hizkuntzak menperatzen dituztenak izan ditzaten erraztea;

f. kultura-jarduerak hornitu eta berauen egitarauak egitearekin zer ikusia duten arloetan, erregio edo gutxiengoaren hizkuntzetan hitz egiteko gauza diren ordezkariak zuzenean parte har dezaten erraztea;

g. erregio edo gutxiengoaren hizkuntzetan sortutako lanak jaso, gordailua eman eta aurkeztu edo argitaratzeko ardura izango duen erakunde bat edo gehiago sor dadin sustatu eta/edo erraztea;

h. halakorik ezin bada, erregio edo gutxiengoaren hizkuntzetako administrazio, merkataritza, ekonomia, gizarte, teknologia edo lege arloko terminologia egokia mantendu eta garatzeko itzulpen eta terminologiaren arloko ikerketarako zerbitzuak sortu eta/edo sustatu eta finantzatzea

Uste dugu txostenak asmoen adierazpena jasotzen duela, baina ez dela zuzenean agertzen euskaraz antolatutako jardueren kopurua. Horrek zaildu egiten du konpromisoak betetzen ari diren zehaztea.

Zalantzarik gabe, aurreko gobernuarekin alderatuz gero, etorkizunari begira onartutako Kulturaren Ekintza Planean euskararen eremua modu zehatzagoan jasotzen da. Halere, uste dugu informazio osagarria eskatu behar zaiela agintariei 2014-2016 epealdian konpromisoak lotuta egindako ekintzak txostenean jasotzeko.

Horretaz gain, uste dugu Agintariak zenbait informazio ez dutela agertu. Esaterako, Nafarroako Artxiboekin lotuta dagoen informazio guzti-guztia gaztelaniaz besterik ez du eskaintzen Gobernuaren webguneak: sistema, programak, berrikuntzak... edota herritarren eskura jarritako txosten zein inprimakiak.

[Castellano](#)
[Euskara](#)
[Français](#)
[English](#)

¡Útilice el buscador!

[SISTEMA ARCHIVÍSTICO](#)
[ARCHIVOS](#)
[PROGRAMAS](#)
[NOVEDADES](#)

Archivo de la Administración

Carretera Zaragoza km 3,5
31191 Cordovilla
Tfno. 848 42 9721
Fax. 848 42 97 20
archadmi@navarra.es

Archivo Real y General

C/ Dos de Mayo s/n
31001 Pamplona
Tfno. 848 42 46 67
Fax. 848 42 46 11
archivogeneral@navarra.es

Novedades

Certamen fotográfico
Primer certamen de fotografía Paisajes con memoria

Calendario
Calendario de conservación y acceso de la Administración de la Comunidad Foral

Paisajes con memoria
Naturaleza, Patrimonio y Cultura

Archivo Abierto

Archivo Real y General

Archivo de la Administración

Registro de archivos

Comisión de Evaluación

Guías y consejos

Buscador

Consulta en línea de documentos incorporados al Archivo Abierto.

Entidades Locales

Normativa	Administración @	Clasificación
Digitalización	Evaluación	Conservación
Directorio	Formación	Formularios

13. artikulua: Ekonomia- eta gizarte-bizitza

1. Ekonomia eta gizarte-arloko jardueri dagokienez, kartagileek honako konpromisoak hartu dituzte herrialde osorako:

a) ekonomia eta gizarte-arloei buruzko agirietan batez ere lan-hitzarmenetan eta agiri teknikoetan, esate baterako ekoizpenak edo hornigaiak nola erabili adierazten dutenetan erregio edo gutxiengoak hizkuntzak erabiltzea benetazko arrazoirik gabe galarazi edo mugatzen duten erabaki guztiak kentzea beren legedietatik;

b) enpresetako barne-araudietan eta ekintza pribatuetan erregio edo gutxiengoak hizkuntzetako hitzunik hizkuntza horiek erabiltzea galarazi edo mugatzen duten baldintzak izatea debekatzea;

c) ekonomia eta gizarte-arloko jardueretan erregio edo gutxiengoak hizkuntzak erabiltzea bultzatzearen aurkakoa diren neurriek aurre egitea;

d) erregio edo gutxiengoak hizkuntzen erabilera bultzatzeko, aurreko azpiataletan azaldutako neurriez gainera, beste batzuk erabiltzea erraztu eta/edo sustatzea.

Ez dago inolako araurik konpromisoak jasotzen dituen betebeharrak betetzeko; beraz, enpresaren borondatearen esku geratzen da. Alegia, ez dago euskararen erabilera debekatu edo murrizten duen araurik, baina ez da hura erabiltzea sustatzen.

Are gehiago, 2014-2016 epealdian ez du inolako neurri edo ekimenik abiarazi arlo sozioekonomikoan euskararen erabilera sustatzeko.

Horren adibide argia dugu, ekainaren 20ko 7/2006 Foru Legea, kontsumitzaile eta erabiltzaileen babesari buruzkoa. Lege honek ez du Nafarroako euskaldunen hizkuntza-eskubideen inguruko inolako aipamenik egiten, ez eta eremu euskalduneko herritarrei dagozkienak ere. Horren ondorioz, ez dago euskararen erabilera arautuko duen xedapen bakar bat ere, eta kontsumitzaile/erabiltzaile euskaldunak ikusezin bihurtzen ditu.

2. Erregio edo gutxiengoak hizkuntzak erabiltzen diren lurraldeetan, ekonomia eta gizarte-arloko jardueri dagokienean herri-agintariek aginpideren bat baldin badute, aurrera eramatea posible den neurrian, honako konpromisoak hartu dituzte kartagileek:

a) finantza eta bankuei buruzko araubideen bidez, merkataritzan jarduteko moduko baldintzetan, ordainketa-aginduak (txekek, kanbio-letrak, etab.) edo finantza arloko beste agiri batzuk erregio edo gutxiengoak hizkuntzetan erabili ahal izateko bideak jartzea, edo bestela, bide horiei hasiera ematen laguntzea;

Banku-agiriei dagokienez, ez dago inolako araurik, beraz, ez da konpromisoa betetzen.

Gauza bera gertatzen da administrazioaren kontrolpean dauden sektore ekonomiko eta sozialekin. Ez dago inolako erregelamendurik, eta beraz, ez da konpromisoa betetzen.

b) zuzen-zuzenean beren ardurapean dauden ekonomia eta gizarte-arloetan (arloan publikoa), erregio edo gutxiengoaren hizkuntzen erabilera bultzatzeko ekintzak burutzea

Administrazioaren kontrolpean dauden sektore ekonomiko eta sozialei dagokienez ere, ez dago inolako erregelamendurik, eta, beraz, ez da konpromisoa betetzen.

c) ospitale, helduen egoitza edo antzeko gizarte-egoitzetan dauden gaixo, adineko edo bestelakoak beren erregio edo gutxiengoaren hizkuntzan zaindu ahal izan ditzaten betearaztea;

Osasun zerbitzuei dagokienez 84-87 orrialdeetan azaldu bezala, 2016-2016 epealdian osasun sistema publikoan langileen %0,57ri eskatzen zitzaion euskaraz nahitaez jakitea.

Hori horrela, ezinezkoa da zerbitzua euskaraz jasotzea.

Bestalde, osasun-sistema publikotik sistema pribatura bidaltzen diren gaixoei dagokienez, ez dago inolako erregelamendurik herritarren hizkuntza-eskubideak bermatzeko.

Zaharren egoitza eta bestelako gizarte-ekipamenduetan Agintariak ematen duten erantzuna desagokia dela iruditzen zaigu. Nafarroako Gobernuak kudeatzen dituen zaharren egoitzetan langileen hizkuntza-gaitasunari buruzko daturik ez du ematen.

Gainera, legeak ezarritako eremu euskaldunean dauden zaharren egoitzetan hainbat plaza kontzertatuak badaude ere, ez du hizkuntzen ezagutzari buruzko daturik ematen.

Nafarroako Gobernuan Pertsona Nagusien Zerbitzuko Atalean langile elebakarra lan egiten duela jasotzen du txostenak. Ez nahikoa da, inondik inora ez.

d) segurtasunezko oharrak, modu egokien arabera, erregio edo gutxiengoaren hizkuntzan ere idatzita egon daitezen zaintzea;
e) kontsumitzaileen eskubideen arloan aginpidea duten agintariak emandako argibideak erregio edo gutxiengoaren hizkuntzan jaso ahal izatea.

Araudietan ez dago inolako klausularik segurtasunari buruzko argibideak euskaraz ere idatz daitezen, beraz, konpromiso hori ez du betetzen.

Berriz ere azpimarratu nahi dugu Kontsumitzaile eta Erabiltzaileen Babesari Buruzko 7/2006 Legeak ez diola inolako aipurik egiten euskarari, eta, beraz, kontsumitzaile euskaldunak baztertu egiten dituela.



HIZKUNTZ ESKUBIDEEN BEHATOKIA

The Observatory of Linguistic Rights

EUSKARAREN GIZARTE ERAKUNDEEN KONTSEILUA

The Council of Social Organisations of the Basque Language